

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Osallisuutta etsimässä

Selvitys nuorisotalo Sillan kävijöiden osallisuuden kokemuksista

Elina Salminen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma (210 op)

Marraskuu/2010

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Elina Salminen	Sivumäärä 47 ja 4 liitesivua
Työn nimi Osallisuutta etsimässä – selvitys nuorisotalo Sillan kävijöiden osallisuuden kokemuksista	
Ohjaava(t) opettaja(t) Reijo Viitanen	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Hyvinkään Nuorisopalvelut, Ossi-Pekka Ollikainen	
Tiivistelmä <p>Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tehdä kattava kartoitus Hyvinkään nuorisotalo Sillan kävijöiden osallisuuden kokemuksista. Nuorisotalo Sillan kävijät ovat 13-17-vuotiaita hyvinkääläisiä nuoria, joista useilla ei ole minkäänlaisia harrastuksia. Vapaa-aikansa he viettävät nuorisotalolla kavereidensa kanssa. Oletuksena oli, että nuorisotalon kävijät eivät ole osallisia omassa yhteisössään, joka tässä opinnäytetyössä rajattiin koskemaan vain nuorisotaloa. Hyvinkäällä on vain yksi avoimen toiminnan nuorisotalo, mistä syystä selvitys koskee vain yhtä nuorisotaloa. Tilaajana tällä opinnäytetyöllä oli Hyvinkään kaupungin nuorisopalvelut. Opinnäytetyö toimii taustatyönä konkreettisemmalle, osallisuutta kehittäväälle projektille.</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli saada selville nuorten kokemukset osallisuudesta ja se, ymmärtävätkö he käsitteen osallisuus. Tiedonkeruu näiden tavoitteiden selvittämiseksi tapahtui kirjallisuuden, webropol-kyselyn, laatikkogallupin, keskusteluiden sekä havainnoinnin kautta. Tavoitteena oli myös tehdä näkyväksi osallisuuden puute, jolloin tarve osallisuustoiminnan kehittämiseksi olisi selkeä ja konkreettinen. Tähän vaikuttaa tietysti nuorten omat vastaukset mutta myös työntekijöiden mielipiteet. Työntekijöille lähetin sähköpostilla kolme kysymystä osallisuudesta. Tämän lisäksi opinnäytetyössä on käytetty hyväksi pääkaupunkiseudulla kehitetyn nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin toisen osan (nuorten toiminta) itsearviointikeskustelua.</p> <p>Nuorten osallisuutta on tutkittu paljon. Osallisuus on kuitenkin joka paikassa hyvin erilaista. Siksi mitään valmista tutkimusta nuorisotalon osallisuudesta ei voi soveltaa juuri nuorisotalo Siltaan. Osallisuus lähtee kävijäkunnasta, ja kävijät luonnollisesti ovat eri paikoissa erilaisia.</p> <p>Nuorisotalolla osallisuutta voi olla yhteisiin asioihin vaikuttaminen, yhdessä toimiminen, toiminnan suunnitteleminen ja sitoutuminen vaikuttavaan toimintaan. Opinnäytetyön aikana selvisi kuitenkin se, että nuorten mielestä paikkaan tuleminen ja yhteisöön kuuluminen ovat myös osallisuutta.</p> <p>Osallisuus nuorisotalo Sillassa oli ennako-oletukseni mukaan vähäistä. Tämä oletus johtui siitä, että nuoret eivät ole mukana suunnittelemassa eikä toteuttamassa avointen iltojen toimintaa.</p> <p>Opinnäytetyötä tehdessä varmistui, että Sillassa käyvät nuoret ovat osallisia kuulumalla Sillan yhteisöön. He eivät vaikuta yhteisiin asioihin, mutta he ovat osallisia omasta kokemuksestaan ja alimmalla tasolla. Sillassa on osallisuutta, mutta voimakkuudeltaan se on pientä. Tarve on opinnäytetyön aikana tehty näkyväksi, ja osallisuutta on helppo lähteä kehittämään eteenpäin tämän opinnäytetyön perusteella.</p>	
Asiasanat Osallisuus, osallistaminen, nuoret	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Degree programme in civic activities and youth work

ABSTRACT

Author Elina Salminen	Number of Pages 47 and 4 attachment pages
Title Finding youth participation – a report of young people’s experiences of youth participation in the youth house Silta	
Supervisor(s) Reijo Viitanen	
Subscriber and/or Mentor Youth Department of Hyvinkää, Ossi-Pekka Ollikainen	
Abstract <p>The main subject of this thesis was young people’s experiences about youth participation in the youth house Silta in Hyvinkää. Young people who come to the youth house are aged between 13 and 17 years and mainly living in the city of Hyvinkää. The most of them don’t have any kind of hobbies. They spend their free time in the youth house with their friends. The hypothesis of this thesis was that young people in Silta don’t feel themselves a part of the surrounding community, that the inclusion in Silta is low. In Hyvinkää there is only one youth house with open activities, so this thesis is about only one youth house. This thesis was ordered by the youth department of Hyvinkää. Thesis is also a background for more concrete project about developing youth participation in Silta.</p> <p>The goal of this thesis was to find out, how young people feel the youth participation and how they understand the concept. I collected data from literature, webropol-questioning, poll-box, conversations and observations. Another goal was to make the lack of youth participation visible, so the need of improving the youht participation would be clear and concrete. I wanted to know both young people’s opinions but also youth workers opinions. I sent youth workers an e-mail, which included three questions about young people’s participation. The youth department of Hyvinkää made a self-evaluation in spring 2010. I used the conclusion conversation about young people’s participation in this thesis.</p> <p>Youth participation is a subject that has been studied a lot. It is very different in different places. That’s why there is not a study that can be stricktly adapted to Silta. The youth participation starts with the people in the youth house, and naturally people are all different.</p> <p>Youth participation in the youth house can be many things: affecting on common things, working together, planning activities and engaging in activities. While I was doing my thesis I found out that young people concider inclusion and coming to the youth house as parts of youth participation.</p> <p>My hypothesis was that youth participation in Silta was very low or even non-existent. I came up with this hypothesis because young people don’t participate in planning and and fulfilling activities in the open evenings in the youth house Silta.</p> <p>When I was doing my thesis, I got assured that young people in Silta feel youth participation. They feel that they are a part of the community of Silta. They don’t affect on common things and plan activities for other young people, but they feel participation on their own level and by their own experience. There is youth participation in Silta, but it’s volume is low. The need of developing youth participation is now visible, and it is easy to start developing the participation further.</p>	
Keywords Youth participation, inclusion, young people	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA	5
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS	6
3.1 Henkilökunta	7
3.2 Tilat	7
3.3 Toiminta	8
3.4 Kerhotoiminta	9
3.5 Toiminnan tavoitteet	10
3.6 Muu toiminta	11
3.7 Yhteistyökumppanit	12
4 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET	13
5 OSALLISUUS KIRJALLISUUDESSA	14
5.1 Osallisuus yhteisön ilmiönä	18
6 MITEN OSALLISUUS NÄKY Y NUORISOTOIMINNASSA?	19
6.1 Nuorisovaltuustot ja -hallitukset	20
6.2 Oppilaskunnat	20
6.3 Nuorisojärjestöt	21
7 HAVAINTOJA, TULKINTOJA JA MÄÄRITELMIÄ OSALLISUUDESTA	22
7.1 Kyselyn esittely	23
7.2 Työntekijöiden määritelmiä	35
8 POHDINTAA SILLAN NUORTEN OSALLISUUDESTA	43
9 LOPUKSI	45
LÄHTEET	48
LIITTEET	49

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aihe on osallisuus Hyvinkään nuorisotalo Sillassa. Opinnäytetyö on tehty oman työpaikkani Hyvinkään nuorisopalveluiden tilauksesta. Opinnäytetyön tarkoituksena on antaa selkeä käsitys hyvinkääläisten nuorisotalon kävijöiden osallisuuden kokemuksista nimenomaan nuorisotaloympäristössä. Tämän opinnäytetyön materiaalin pohjalta teen myös kehittämisprojektini, jonka tarkoituksena on saada vietyä nuorten osallisuutta eteenpäin nuorisotalo Sillassa.

Opinnäytetyöni aikana olen käyttänyt monenlaisia tutkimusmenetelmiä. Kirjallisuuden lisäksi olen havainnoinut paljon nuorten osallisuutta nuorisotalolla työskennellessäni. Olen myös toteuttanut kyselyjä ja haastatteluja sekä nuorille että työntekijöille.

Opinnäytetyössäni pohdin osallisuuden määritelmää ja sen toteutumista Hyvinkään nuorisotalo Sillassa sekä nuorten, työntekijöiden että omasta näkökulmastani. Näitä keräämiäni tietoja vertaan kirjallisuuteen osallisuudesta.

Halusin tehdä opinnäytetyöni tästä aiheesta johtuen ennako-oletuksistani. Ennen työni aloittamista oletukseni oli se, että Sillassa nuorten osallisuus on vähäistä. Osallisuudessa on selvä vaje. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, onko tällainen osallisuusvaje todella olemassa. Opinnäytetyöni toimii pohjana kehittämisprojektilleni, jonka tarkoituksena on yrittää löytää keinoja tämän vajeen täyttämiseksi.

2 OPINNÄYTETYÖN TAUSTAA

Aiheen opinnäytetyölleni sain Hyvinkään Nuorisopalveluilta, joilla itsekin työskentelen. Osallisuuden kartoittaminen Hyvinkään nuorisotalo Sillassa kävi todella ajankohtaiseksi, koska se on ollut peruskorjauksessa puolitoista vuotta. Tänä aikana pidimme auki väliaikaista nuorisotalo Vinttiä, joka oli tunnelmaltaan täysin erilainen. Silta on vanha pienkerrostalo, jossa eri kerrokset ja pienet, mukavat oleskelutilat luovat rauhallisen tunnelman. Vintti taas oli yksi suuri tila, jolloin kaikki pelaaminen, jutteleminen ja tv:n katsominen tapahtui samassa tilassa. Vintti tuntui selvästi

väliaikaiselta tilalta niin ohjaajien kuin nuortenkin mielestä. Useimmat avoimet illat menivät niin, että nuoriso-ohjaajat vain komensivat nuoria; vahtiminen ja kieltäminen veivät paljon aikaa vuorovaikutteiselta toiminnalta.

Maanantaina 8.2.2010 avasimme Sillan pitkästä aikaa uudelleen kävijöille, ja tuntui kuin olisimme aloittaneet kaiken toimintamme puhtaalta pöydältä. Vaikka talon vaihdos tapahtui kesken kauden, se antoi kuitenkin mahdollisuuden muuttaa myös joitain käytäntöjä ja sääntöjä. Otimme käyttöömme esimerkiksi uudet jäsen- eli Siltakortit, joita vastaan talolla saa käydä. Muutimme myös linjaamme nuorten tupakoinnin suhteen siten, että jokaisesta havaitsemastamme tupakointitapauksesta tulee ilmoitus nuorten kotiin. Tämä linjaus vahvistui, kun tupakkalaki uudistui 1. päivä lokakuuta 2010.

Tässä muutosten vaiheessa nuorten osallisuuden kartoittaminen on tärkeää, koska tahdomme luoda Sillasta selkeästi enemmän nuorten oman talon. Tahdomme antaa nuorille enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ja tarjota jokaiselle vaikuttamisen kokemuksen.

Huomasimme myös kävijämääriemme lähtevän laskuun. Tuntui siltä, että avoin toiminta ei enää kiinnosta nuoria ja toimintaan sitouttaminen on todella vaikeaa. Tästäkin syystä pieni tilannekartoitus Sillan tämänhetkisestä toiminnasta tuli tarpeeseen.

Opinnäytetyössäni tekemääni kartoitusta käytän pohjana kehittämisprojektilleni, jonka tarkoituksena on saada nuoria osallistumaan aktiivisemmin nuorisotalon toimintaan jokaiselle itselleen sopivalla voimakkuudella.

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

Lähellä Hyvinkään rautatieasemaa sijaitsee vanha kaksikerroksinen, rapattu talo. Ilta on jo pimennyt, mutta vanhan talon ikkunoista loistaa valo. Pihalla on polkupyöriä, skoottereita ja mopoja. Olen saapunut nuorisotalo Sillan pihaan.

Tässä kappaleessa kuvaan Hyvinkään nuorisopalveluiden toimintaympäristöä. Käyn läpi millainen henkilökunta nuorisopalveluilla on sekä mitä toimintaa nuorisopalvelut tarjoavat. Tässä kappaleessa kerron myös nuorisopalveluiden toiminnan tavoitteista sekä nuorisotiloista. Kerron myös lyhyesti Hyvinkään nuorisopalveluiden yhteistyökumppaneista.

3.1 Henkilökunta

Hyvinkään Nuorisopalvelut eli Nupa kuuluvat Hyvinkään kaupungin sivistystoimen alaisuuteen. Hyvinkään Nuorisopalvelut saavat rahoituksen toiminnalleen Hyvinkään kaupungilta. Tällä hetkellä nuorisopalveluilla on 13 työntekijää. Vain nuorisopäällikkö sekä media-asioista ja erityisesti Netarista vastaava työntekijä eivät tee perinteistä talolla tapahtuvaa ohjaustoimintaa.

3.2 Tilat

Avaan lasisen oven ja sisään ryntää kymmeniä innokkaita nuoria. Muutaman minuutin kuluessa puheensorina on täyttänyt sekä ala- että yläkerran, ja eteisessä on viidetkymmenet kengät. Lämmin ilmapiiri välittää heti viestin, että tänne on hyvä tulla. Tunnelma on kotoisa.

Nuorisotalo Silta on ollut toiminnassa jo 1970-luvulta lähtien. Itse rakennus on vieläkin vanhempi; se on toiminut aiemmin muun muassa pankkina, hotellina ja ravintolana. Vuonna 2009 Silta peruskorjattiin ja remonttiin käytettiin rahaa jopa 1,5 miljoonaa euroa. Helmikuussa 2010 Silta avattiin uudelleen nuorisotalokäyttöön.

Nuorisopalveluilla on tiloja myös muualla Hyvinkäällä. JOJO-kerhoja järjestetään viidessä eri kaupunginosassa; Martissa, Hakalassa, Paavolassa, Talvisillassa sekä Sillassa. Nuorisopalveluilla on myös leirikeskus Rytkössä.

Nuorisotalo Sillan remontin jälkeen toiminta on helpottunut, kun myös työntekijöiden toimistot siirrettiin Sillan katon alle. Ennen toimistot ovat olleet eri puolella kaupunkia.

Suunnittelu ja palaverit ovat paljon helpompia järjestää, kun kaikki ovat lähes päivittäin paikalla.

3.3 Toiminta

Alakerrassa on joukko nuoria katsomassa Salattuja elämiä salin perällä, ja muutamat pojat pelaava tietokoneilla nettipelejä. Kahvilan tiskillä nuori tyttö juttelee päivästäan nuorisohjaajan kanssa. Minulle tulee tunne, että talo on täynnä elämää.

Nousen yläkertaan johtavia portaita bändikämpästä kaikuvaan musiikin saattelemana. Portaissa minua tulee vastaan kaksi poikaa, jotka tervehtivät iloisesti. Yläkerran tv-huoneessa on käynnissä Playstation Move-peli, jota on kannustamassa muutamia muita nuoria. Yläsalista kantautuu biljardipallojen kolahtelua ja riemuhuutoja pallon vierieessä sisään pussiin. Taustalla pomppii pingispallo ja ilmakiekon muovinen kiekko kierähtää pöydältä lattialle.

Käännyn katsomaan pieneen tiskien ympäröimään tilaan, josta kuuluu musiikkia. Pojat pelaavat Playstationilla Guitar Hero-peliä. Kitarat ja rummut soivat ja poikien ilmeet ovat kovin keskittyneet. Keskittyneet ilmeet on myös tanssimatolla pelaavilla tytöillä. Tytöt liikkuvat ketterästi television ruudulla näkyvien nuolten mukaan. Tytöt ovat selvästi harjoitelleet.

Nupa tarjoaa kaikenlaista toimintaa 11—17-vuotiaille nuorille. Hyvinkään ainoa päivittäin käytössä oleva nuorisotalo Silta on avoinna 13—17-vuotiaille nuorille kaikkina arkipäivinä. Avoimet ovet Siltaan ovat maanantaista torstaihin kello 18.00—20.30, ja yökahvila Lämppäri toimii Sillan tiloissa perjantaisin kello 19.00—23.00 ja lauantaisin kello 19.00—22.00. Avoimet illat ovat suunnattu 13—17-vuotiaille nuorille, Lämppärit ovat suunnattu lähinnä 15—17-vuotiaille. Talolla käyvät nuoret ovat hyvin erilaisia keskeen. Usein nuorisotalojen kävijäkunta leimautuu ”niiksi, jotka käyvät nuorisotalolla”. Sillan osallisuustoiminnan kohdalla nuoren taustalla, koulumenestyksellä ja aikaisemmalla kiinnostuksella ympäristöön ei ole merkitystä siihen, innostuuko nuori osallisuustoiminnasta, jossa hän itse on oman voimaantumisensa toimijana (Gretschel 2002, 28).

11—12-vuotiaille nuorille on Jokaiselle Jotakin- eli JOJO-kerhoja. JOJO-kerhoissa pelaillaan hauskoja pelejä ja leikitään, joskus saatetaan pitää jopa Singstarturnajaisia. Nupan pääasiallisena kohderyhmänä ovat kuitenkin 13—17-vuotiaat nuoret, joten heille on tarjolla enemmän toimintaa.

Perinteisen talotoiminnan lisäksi nuorille on tarjolla erityisiä kerhoja. Näitä kerhoja ovat kansainvälisyyskerho, median ja luovan toiminnan kerho, Warhammer-kerho, bändikerho sekä tyttöjen ja poikien iltapäivät. Kaikki kerhot ovat hyvin suosittuja. Ohjattujen kerhojen lisäksi Nuorisopalvelut tarjoavat tiloja nuorten omille toimintaryhmille, kuten bofferi-, airsoft- ja mangakerholle. Näissä kerhoissa ohjaajana toimivat nuoret itse. Nämä kerhot ovat todella hyvä esimerkki osallisuudesta ja oma-aloitteisesta aktiivisuudesta. Tällaista toimintaa tarvittaisiin myös nuorisotalo Siltaan.

3.4 Kerhotoiminta

Nuorisopalveluiden kerhot ovat suosittuja. Nuorisopalveluiden kansainvälisyyskerhossa käy parikymmentä aktiivista, kansainvälisyydestä kiinnostunutta nuorta. Kerhossa puhutaan kansainvälisyydestä monelta eri kannalta, tutustutaan uusiin kulttuureihin, järjestetään ryhmätapaamisia ohjaajavetoisesti eri Euroopan maiden nuorten kanssa. Hyvinkääläiset nuoret ovat päässeet vierailemaan jo Ranskassa, ja tänä kesänä he ovat lähdössä vierailulle Iso-Britanniaan. Ranskalaiset ja britit ovat myös vierailleet Suomessa.

Median ja luovan toiminnan kerhossa MeLu:ssa nuoret kokeilevat taitojaan erilaisissa mediaan ja luovuuteen liittyvissä asioissa. MeLu:n nuoret tekivät uudesta Sillasta esittelyvideon, ja tällä hetkellä MeLu:n projektina on kauhuelokuvan tekeminen.

Warhammer-kerho on erittäin suosittu kerho poikien keskuudessa. Warhammer-kerhossa valmistetaan Warhammer- hahmoja sekä pelataan niillä. Tyttöjen iltapäivissä tehdään tyttöjen juttuja, kuten käsihoitoja, kokkaillaan, askarrellaan, pelaillaan yhdessä ja jutellaan. Poikien iltapäivässä eli Jätkäklubissa tehdään poikien juttuja, kuten pelataan ja kisaillaan ja tehdään ruokaa. Huomattavaa on, että

kummassakin kerhossa, sekä tytöissä että pojissa, tehdään samoja asioita. Poikien tai tyttöjen juttuja niistä tekee se, että paikalla on vain toista sukupuolta.

3.5 Toiminnan tavoitteet

Nuori poika tulee luokseni ja kertoo, kuinka hänellä oli tylsää kotona. Siksi hän päätti tulla Siltaan. Hän kertoo nopeasti kuulumisensa, ja lähtee sitten kavereidensa kanssa yläkertaan aikomuksenaan pelata biljardia.

Eräs talolla monta vuotta käynyt tyttö tulee juttelemaan minulle. Hän kertoo, kuinka on ajatellut lähtevänsä itsekkin opiskelemaan nuorisotyötä nuoriso- ja vapaa-ajanohjaaja-linjalle. Hän mainitsee, kuinka tärkeä osa Silta on hänen elämäänsä. Hän lisää vielä sen, kuinka paljon hän arvostaa meidän nuorisotyöntekijöiden panosta heidän elämänsä tukemisessa. Hämmästyn, kun niin harvoin saa suoraa kiitosta omasta työstään.

Nuorisopalvelut haluavat tarjota nuorille mielekästä tekemistä vapaa-ajalla. On tärkeää tarjota nuorille turvallinen ympäristö viettää vapaa-aikaa ja tavata ystäviä. On myös tärkeää olla nuorille turvallisena aikuisena nuorisotalolla. Kaikilla nuorilla ei ole mahdollisuutta purkaa tuntojaan kotona, joten nuorisotyöntekijällä on tärkeä rooli tuen antajana.

Nuorisotyöntekijät haluavat myös antaa nuorille kokemuksen kuuluvuuden tunteesta. Nuorisotalolla ja erilaisissa kerhoissa he saavat kokea olevansa osa nuorten yhteisöä. Kerhoissa tämä tavoite toteutuu paremmin, kun nuoret ovat sitoutuneita toimintaan ja haluavat itse suunnitella ja toteuttaa toimintaa yhteisen päämäärän hyväksi. Anu Gretschel on määritellyt hänen ja Tomi Kiilakosken toimittamassa kirjassa Lasten ja nuorten kunta nuorisotalon kävijät viiteen luokkaan. Alhaisimmin osallistuvat nuoret ovat piipahtajia. Seuraavat askeleet ovat vakiokävijä ja osallistuja, mutta näillä tasoilla nuori ei vielä itse toimi nuorisotalolla asioiden eteen. Neljäs ja viides askel ovat toimija ja sitoutunut toimija. Nämä ovat hyvin aktiivisia nuorisotalon kävijöitä, jotka ideoivat, suunnittelevat ja toteuttavat itse prosesseja. Kerhoissa nuoret ovat useimmiten osallistujia ja toimijoita (Gretschel 2007, 194–195).

Avoimessa toiminnassa nuoret ovat useimmiten kuitenkin joko piipahtajia tai vakioikävijöitä, jotka käyvät talolla mutta eivät osallistu toiminnan kehittämiseen tai suunnitteluun. He omaksuvat valmiit mallit ja hyväksyvät ne.

Jukka Vehviläinen esittelee nuorten osallisuushankkeita käsittelevässä kirjassaan Toijalan kunnan (nykyisen Akaan kunnan) nuorisotilan osallisuuden polun (2006, 96). Myös tässä mallissa kävijät ovat aktiivisuutensa perusteella luokiteltu viiteen ryhmään. Kävijät ovat nuoria, jotka käyvät nuorisotalolla satunnaisesti, mutta ei osallistu ohjattuun ryhmätoimintaan. Asiakkaiksi Toijalassa luokiteltiin sellaiset nuoret, jotka olivat saaneet nuorisotalon jäsenkortin ja osallistuu säännöllisesti toimintaan. Kolmannella tasolla nuori on osallistuja. Tällöin nuori osallistuu viikoittain ohjattuun ryhmätoimintaan, yhteisökokouksiin tai talkoisiin. Seuraavan tason nuori on vaikuttaja. Vaikuttajanuori osallistuu nuorisotilan osallisuusrakenteen jaoston eli päättävän kokouksen tai harrastuskohtaisen tiimin toimintaan. Korkeimmalla tasolla on toimija-nuori. Tällainen nuori osallistuu omatoimisen ryhmän toimintaan ja toimii nuorisotilan ylläpitotehtävissä.

3.6 Muu toiminta

Aurinko paistaa ja lämmittää toukokuisen kevätpäivän aikana. Ympärilläni on satoja ihmisiä ja ilman täyttää rock-musiikki. Aseman alakoulun piha on täynnä elämää, kun ihmiset ovat tulleet viettämään perinteistä Sun Dance Daytä.

Kerhojen lisäksi Hyvinkään Nuorisopalvelut järjestävät erilaisia musiikkitapahtumia. Sekä Sillassa että muilla kaupungin nuorisotaloilla järjestetään musiikkitapahtumia, joissa paikalliset ja lähialueiden bändit voivat päästä esiintymään. Musiikkitapahtumista voi myös päästä esiintymään toukokuiseen Sun Dance Day-ulkoilmakonserttiin. Sun Dance Day järjestetään vuosittain. Esiintyjistä ja säistä riippuen paikalle voi saapua jopa 6000 henkeä.

Hyvinkään Nuorisopalveluilla on alkanut tänä syksynä toden teolla yhteistyön kehittäminen paikallisten yläkoulujen kanssa. Tähän asti koulujen kanssa tehtävä yhteistyö on jäänyt 7.-luokkalaisten ryhmätykseen ja erityisnuorisotyöntekijöiden

osallistumiseen oppilashuoltoryhmiin. Viime keväänä yhden yläkoulun 9.-luokkalaisille järjestettiin Rytkön leirikeskuksessa toimintakokemuspäivä Ysiltä elämään, jonka aikana oppilaat keräsivät erilaisia elämänhallinnallisia eväitä reppuihin.

Näiden edellämäinnittujen toimintakokemuspäivien lisäksi halusimme järjestää jotain myös kaikille 8.-luokkalaisille. Näille luokille järjestetään teematunteja esimerkiksi itsetuntoon tai suvaitsevaisuuteen liittyen. Nuorisiohjaajat menevät koululle, ja oppitunnin aikana käsitellään teemoja erilaisin menetelmin. Myös 9.-luokkalaisten Ysiltä elämään laajenee koko kaupungin kattavaksi.

Aluksi ajattelimme, että kahdeksaluokkalaisille olisi ollut hyvä pitää päihdekasvatusta. Totesimme kuitenkin, että 8:lla luokalla päihdekasvatus tulee jo liian myöhään, joten päätimme järjestää keväällä 2011 kaupungin 6.-luokkalaisille Päihdekupla-päivän. Tämän päivän aikana puhkotaan oppilaiden positiivisia mielikuvia, ”kuplia” päihteidenkäytöstä.

Näiden toimintakokemuspäivien lisäksi olemme suunnitelleet jalkautumista yläkouluille. Nuorisopalveluiden toiminta tavoittaa vain murto-osan kaupungin 13–17-vuotiaista, mutta koulut tavoittavat kaikki. Tarkoitus on mennä alustavasti joka toinen viikko käymään yläkouluilla ruokavälitunnin aikana. Tällöin olemme oppilaiden tavoitettavissa ja meillä on hyvä mahdollisuus markkinoida toimintaamme. Myös opettajien ja nuorisotyöntekijöiden välinen tunnettuus paranee: opettajien on helpompi ottaa meihin yhteyttä, ja toisinpäin.

3.7 Yhteistyökumppanit

Hyvinkään nuorisopalvelut tekevät laajalti yhteistyötä muiden alan toimijoiden kanssa. Kunnan sisäisiä, pitkäkestoisia yhteistyökumppaneita ovat esimerkiksi seurakunta, koulut, erilaiset nuorten tuki- ja työllistymishankkeet, sosiaalitoimi sekä liikuntapalvelut. Yhteistyötä tehdään ajoittain myös erilaisten järjestöjen kanssa, esimerkiksi tapahtumien yhteydessä. Näistä esimerkkeinä voisi mainita Elämäni Sankari ry:n.

Hyvinkään nuorisopalvelut tekevät yhteistyötä myös kuntarajat ylittäen. Hyvinkää on mukana Kuuma++ -kuntien nuorisotyön kehittämisessä. Hyvinkää on myös uraaauurtava Netari- ja Aloitekanava-kunta.

4 TUTKIMUKSEN TAVOITTEET

Opinnäytetyöni tavoite oli kartoittaa, miten nuorisotalo Sillan 13–17-vuotiaat kävijät kokevat osallisuuden Sillassa. Halusin selvittää, miten paljon nuoret kokevat pystyvänsä vaikuttamaan juuri tällä hetkellä heitä koskeviin asioihin. Tavoite oli tuottaa hyödyllistä tietoa osallisuuden kokemuksista toiminnan kehittämiseksi.

Halusin myös selvittää, miten nuoret ymmärtävät käsitteen osallisuus. Oma ennakkoletukseni oli, että nuoret eivät ymmärrä koko käsitettä, koska se on itsellenikin välillä hankala hahmottaa.

Kolmanneksi tavoitteekseni asetin halusin toiminnan kehittämisen tarpeen näkyväksi tekemisen. Oletukseni ennen opinnäytetyön tekemistä oli se, että tämänhetkinen osallisuus Sillassa on pientä, tai jopa olematonta. Tähän liittyen halusin saada oikeasti näkyviä todisteita siitä, että asialle on tehtävä jotain. Jos nuoret eivät opi vaikuttamaan omaan elinympäristöönsä jo nuorena, se voi olla vaikeaa vanhempana. Gretschel (2002, 197) kirjoittaa, että jos osallisuutta tunnetaan omassa elämässä jo pienestä lapsesta saakka, sitä tunnetaan helpommin myös aikuisiällä. Nyky-yhteiskunta tuntuu olevan kiireinen ja mitään sellaista ei haluta tehdä, mistä ei ole suoranaista hyötyä juuri itselle. Toivottavasti osallisuuteen rohkaiseminen ei tule liian myöhään.

Haastavaa opinnäytetyössäni oli myös itse tutkimusaineiston hankkiminen. Nuorille tehtävät kyselyt oli osattava laatia sellaiseen muotoon, että nuoret ymmärtävät kysymykset helposti. Käsitteiden määrittelyt mahdollisimman konkreettisiksi ja helposti ymmärrettäviksi on aina tärkeää lasten ja nuorten kanssa työskennellessä, tietysti myös aikuisten kohdalla.

Kuten jo aiemmin mainitsin, opinnäytetyönäni tekemä osallisuuskartoitus toimii pohjana kehittämisprojektilleni. Opinnäytetyöni oli valmistelua konkreettisemmalle kehittämisprojektille.

Nuorten osallisuutta tutkitaan nykyään paljonkin, ja siitä voisi tehdä hyvinkin laajan tutkimuksen. Halusin rajata oman opinnäytetyöni kuitenkin koskemaan vain Hyvinkään nuorisotalo Siltaa, jotta pääsen tuloksissa syvemmälle. Opinnäytetyötäni voi kuitenkin varmasti soveltaa tapausesimerkkinä muuallakin Suomessa.

5 OSALLISUUS KIRJALLISUUDESSA

Nykypäivänä nuorisotyön yhteydessä puhutaan usein osallisuudesta. Osallisuuden käsite on laaja, eikä sen määrittelemineen yhteen lauseeseen ole helppoa. Osallisuus merkitsee eri ihmisille hieman eri asioita ja osallisuuteen liittyy aina subjektiivinen kokemus.

Osallisuuden käsitettä voidaan käsitellä monista näkökulmista. Jukka Vehviläinen jakaa mahdolliset näkökulmat kolmeen luokkaan: osattomuuden poistoon, kansalaisten perusoikeuksiin sekä kansalaisten valtauttamiseen (2006, 76.) Osallisuus on hyvinvoinnin, oikeuksien ja vallan yhdistelmä; kaikki osatekijät ovat kytköksissä toisiinsa (Vehviläinen 2006, 76).

Kirjallisuudessa osallisuutta on käsitelty paljon. Tomi Kiilakoski määrittelee osallisuuden kahdella tavalla: se on oikeutta omaan identiteettiin ja arvokkuuteen osana perhettä tai sitä vastaavaa yksikköä, ryhmää, yhteisöä, yhteiskuntaa tai ekosysteemiä sekä todellisen vastuun kantamista ja saamista oman, toisten ja koko yhteisön toimintakyvystä, sitoutumista toimintaan yhteisten asioiden parantamiseksi (2007, 13–14). Ensimmäinen määritelmä kertoo mielestäni siitä, kuinka osallisuus ei aina liity vain poliittisiin asioihin, vaan osallisuutta ilmenee yksilön elämässä jo lapsesta saakka. Osallisuuden tunteen voi saada kuulumalla esimerkiksi johonkin harrastusryhmään. Toinen määritelmä on vastuullisempi ja osallisuus on jo konkreettisempaa.

Anu Gretschel toteaa kirjassaan Kunta nuorten osallisuusympäristönä, että useimmat osallisuuden määritelmät pohjaavat Arnsteinin vuonna 1969 kehittämään osallistumisen asteikkoon (2002, 81–82). Arnsteinin asteikko on kahdeksanluokkainen. Sutelan (2000, 18) mukaan alhaisimmalla tasolla ovat manipulaatio sekä terapia, jotka Arnsteinin mukaan ovat näennäisvaikuttamista. Seuraavilla tasoilla ovat tiedonsaanti/informointi, konsultointi sekä yhteissuunnittelu/neuvojen antaminen. Nämä vaiheet antavat kansalaisille mahdollisuuden kertoa mielipiteensä, mutta heillä ei ole todellista päätöksentekovaltaa (tokenismi). Korkeimmilla sijoilla asteikolla ovat kumppanuus/neuvottelukumppanuus, delegoitu toimivalta/osittain jaettu valta sekä kansalaisvalvonta/kansalaisten kontrolli. Nämä portaavat muodostavat kansalaisten toimivallan; kansalaisilla on itsenäistä päätöksentekovaltaa (Gretschel 2002, 81–82.) Arnsteinin asteikkoon on kuitenkin syytä suhtautua varauksella. Se määrittelee ainoastaan sen, kuinka paljon osallistujalla on valtaa suhteessa organisaatioon (Gretschel 2002, 83). Arnsteinin asteikko ei myöskään kerro mihin toimintaan kansalaiset osallistuvat (Gretschel 2002, 83).

Arnsteinin asteikkoa on käytetty pohjana myös muille asteikoille. Horelli on laatinut lasten osallistumista koskevan asteikon vuonna 1994 (Gretschel 2002, 83). Horellin asteikko on viisiportainen. Ensimmäisellä portaalla lapset sopeutuvat valmiiksi luotuihin käytäntöihin. Horellin mukaan tämä on Suomessa vallitseva tila. Toisella asteella lapsia kuullaan, mutta todellista päätäntävaltaa heillä ei ole. Kolmannella portaalla suunnittelu tapahtuu aikuisten ehdoilla, lapsia käytetään viiteryhmänä. Neljännellä portaalla aikuiset ja lapset suunnittelevat toimintaa yhdessä, ja viidennellä portaalla lapset suunnittelevat itse, aikuiset toimivat apuna (Gretschel 2002, 83–84.)

Liisa Horellin, Lotta Haikkolan sekä Tiina Sotkasiiran (2007, 218–219) mukaan osallisuus on yksi osallistumisen alakäsitteistä. Heidän mukaansa osallisuus on subjektiivinen kokemus, joka liittyy voimaantumisen tunteeseen, jonka yksilö saa osallistuessaan yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin prosesseihin. Osallistuminen puolestaan on laaja ja monimutkainen käsite. Se voi ulottua mikrotasolta (esimerkiksi oma koti) mesotason (oma lähiympäristö esimerkiksi nuorisotalo) kautta makrotasolle (koko yhteiskunta). Osallistuminen voi liittyä esimerkiksi erilaisten paikkojen,

asuntojen tai yhdyskuntien suunnitteluun. Sen kohteena voi olla myös esimerkiksi budjetin tai jopa yhteiskunnan sosiaalisen ajan suunnittelu (Horelli ym. 2007, 218.)

Osallisuuden tunteen saavuttamiseksi on tärkeää, että yksilöllä on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa asioihin. Ideoiden ja ajatusten täytyy johtaa johonkin, jotta voimaantumisen kokemus pääsee syntymään (Gretschel 2007, 247). Osallisuuden kokemus ei voi perustua näennäiseen vaikuttamiseen. Tätä näennäisvaikuttamisen kysymystä pohdin hieman tuonnempana.

On tärkeää muistaa, ettei osallisuus liity vain politiikkaan. Usein nuorten osallisuudesta puhuttaessa mieleen tulee nuorisoparlamentit, oppilaskunnat ja nuorisojärjestöt. Nämä tietysti edistävät nuorten osallisuutta todella paljon, mutta on muistettava, että osallisuus lähtee pienistä asioista. Poliittinen vaikuttaminen on osallisuustoiminnasta vain pieni osa (Gretschel 2002, 45). Osallisuutta yhteisön asioihin edellyttää osallisuus omaan elämään. Yksilön tulee tuntea olevansa kykenevä vaikuttamaan itseään koskeviin asioihin omassa elämässä ennen kuin voi kokea voivansa vaikuttaa yhteisön asioihin. Yksilön on oltava osallinen omassa elämässään.

Osallisuuden määritelmässä unohdetaan usein se, että yksilö voi itse kertoa, tuntee ko hän olevansa osallinen vai ei (Gretschel 2002, 90). Itse olen samaa mieltä. Nuoren täytyy itse pohtia omia tunteitaan ja ajatuksiaan voidakseen kertoa, onko hän mielestään osallinen vai ei. Tätä mieltä on myös Gretschel (2002, 90.) Osallisuuden tulisi myös aina lähteä yhteisöstä itsestään, ei niinkään ulkoapäin.

Nuorisolain (2006/72) tavoitteena on antaa kaikille nuorille hyvät toimintaedellytykset vapaa-ajalla tapahtuvaan toimintaan ja edistää nuorten toimintaa heidän omissa yhteisöissään (Teittinen 2006, 56.) Tästä syystä Sillassa pitää kehittää osallisuustoimintaa. Tällä hetkellä nuorisotalo Silta on lähinnä ohjaajilta nuorille –tasolla. Sillasta haluttaisiin saada enemmän nuorilta nuorille –talo. Osallisuuden kuuluisi kuitenkin olla yhteisöstä itsestään lähtevää, ei annettua. Osallisuutta ei myöskään voi antaa kenellekään, sillä se on henkilökohtainen tunne (Gretschel 2002, 90). Juha Siitosen (1999, 93, 97) mukaan voimaantuminen on henkilökohtainen ja

sosiaalinen prosessi, joka lähtee yksilöstä itsestään, ja sitä ei tuota eikä aiheuta toinen ihminen (Gretschel 2002, 92).

Petri Cederlöf tarkoittaa osallisuudella sosiaalisia perusilmiöitä, kuten ryhmäjäsennyttä, aktiivista osallistumista toimintaan ja ryhmäytymistä. Osallistaminen puolestaan on edellä mainittujen asioiden edistämistä. Osallistuminen on nuoren omaa konkreettista toimintaa (2004, 149.) On tärkeää muistaa, että osallistumista eli käytännön toimintaa voidaan mitata ja havainnoida, mutta osallisuus on aina yksilön oma kokemus, jota ei voi ulkopuolelta havaita. Helsingin Nuorisoasiainkeskuksen strategialuonnoksessa todetaan, että osallisuudella tarkoitetaan osallisuuden tunnetta, joka koostuu tiedoista, motivaatiosta, taidoista ja vallasta vaikuttaa. Strategialuonnoksessa todetaan, että osallisuus ei voi toteutua ilman käytettävissä olevaa valtaa (Vehviläinen 2006, 78.) Itse aloin pohtia tätä valtakysymystä. Jos kerran osallisuus on tunne, miksi siihen tarvitaan konkreettinen mahdollisuus vaikuttaa? Ymmärrän, että ilman oikeaa mahdollisuutta käyttää valtaa vaikuttaminen on niin sanottua näennäisvaikuttamista. Osallisuus on kuitenkin tunne. Vaikka todellista vaikuttamisvaltaa ei olisikaan, ei ihmiselle voi sanoa, että nyt sinä et ole osallinen. Nuoria voidaan tarkastella pikemminkin toimijoina kuin vallankäyttäjinä (Vehviläinen 2006, 79).

Nykyään paljon puhuttaa termi ”osallistaa”. Itse olen pohtinut, onko nuorten osallistaminen ylipäätään mahdollista. Vuokko Niirasan (1997, 137-188) osallistaminen on menettelytapa tai toimintamalli, jolla annetaan mahdollisuus ja tilaa vaikuttavalle osallistumiselle. Osallistaminen tarkoittaa kiinnostuksen herättämistä, viestintää, mahdollisuuksien ja osallisuuskanavien avaamista ja yhteisöllisyyden kokemusten tukemista (Gretschel 2002, 94.) Omasta mielestäni osallistamisesta puhuminen vaihtoehtojen tarjoamisena tai nuoren innostamisesta mukaan toimintaan kuulostaa harhaanjohtavalta. Osallistaminen kuulostaa mielestäni melko passiiviselta. Osallisuuteen rohkaiseminen on mielestäni kuvaavampi termi kuin osallistaminen.

5.1 Osallisuus yhteisön ilmiönä

Aiemmin olen puhunut osallisuudesta liittyen vahvasti yksilön kokemuksiin. On syytä huomioida myös se, että osallisuus voi olla myös yhteisön ilmiö. Pirjo Hanhivaara (2006, 33) toteaa, että osallisuus on nähtävä myös ryhmäilmiönä. Marjatta Eskolan ja Riitta Jauhaisen (1994, 13) mukaan ryhmäilmiönä osallisuutta voidaan tarkastella kolmesta näkökulmasta: osallistujien yksilöllisen toiminnan, ympäristövaikutusten sekä ryhmädynamiikan kannalta. Ryhmä on yksilöiden tarkoituksellisen toimimisen jatkuvasti muuttuva tuote ja yhteiskunnallinen ilmiö. Se välittää yksilöiden ja yhteiskunnan suhdetta (Hanhivaara 2006, 33-34.) Yhteiskunnan tila heijastuu omasta mielestäni selvästi nuorisoon ja heidän toimintaansa. Tämänhetkinen yhteiskunta on hirveän kiireinen koko ajan ja sitoutuminen on vaikeaa. Tämä näkyy myös nykypäivän nuorissa. Nuorisotaloilla käyvät nuoret kokevat haastavaksi tulla joka viikko samaan kellonaikaan tekemään tiettyä asiaa (Kylmäkoski 2007, 395).

Kuten aiemmin mainitsin, kavereiden merkitys korostuu nuorisotalolle tultaessa. Kaveriporukan paine näkyy selvästi nuorten elämässä. Sosiaalinen paine esimerkiksi alkoholikokeilujen kohdalla on suuri. Nuoret menevät helposti porukan mukana siksi, etteivät joutuisi silmätikuiksi tai syrjityiksi. Valtavirran mukana kulkeminen on turvallisempaa kuin omien valintojen tekeminen.

Tämä näkyy myös kävijöiden käyttäytymisessä nuorisotalolla. On vaikeaa lähteä itse toteuttamaan jotain haluamaansa asiaa, jos kaikki muut nuoret pitävät ajatusta tyhjänä. Uskon, että moni nuori oikeasti haluaisi suunnitella esimerkiksi ohjelmaa avoimiin iltoihin, mutta he eivät kehtaa siinä pelossa, että joutuisivat naurunalaisiksi.

Sama näkyy myös negatiivisissa tilanteissa. Joskus nuorisotalolla joku kaveriporukan voimahahmoista alkaa riehua, ja muut nuoret lähtevät saman tien mukaan pelleilyyn. Nuorten kanssa keskustellaan tällaisten tilanteiden jälkeen. Useimmat nuoret sanovat syyksi sen, että ”joukossa tyhmyys tiivistyy”. Kun yksi aloittaa, on helppo mennä mukaan.

Itse uskon, että tämän ryhmän ilmiön voisi kääntää myös positiiviseksi. Tänä syksynä Sillassa oli eräs hiphop-ryhmä esiintymässä, josta nuoret pitivät kovasti. Saimme

erään innokkaan nuoren mukaan auttamaan keikan järjestämisessä. Olimme pyytäneet vain häntä. Keikkapäivänä paikalle tuli myös kaksi muuta innokasta nuorta auttamaan. He olivat kuulleet, että he voisivat päästä tapaamaan esiintyjiä ja innostuivat. Uskon, että jos saisimme Sillan kävijöiden voimahahmoja (ts. hengennostattajia, porukoiden yhdistäviä tekijöitä ja kasassapitäjiä) osallistumaan toiminnan järjestämiseen, suunnitteluun tai toteuttamiseen, myös muut lähtisivät helpommin mukaan. Vertaisuus voisi vahvistaa osallisuuden kokemuksia. Pirjo Mattilan mukaan nuorisotyöntekijöiden tulisi luoda puitteita, joissa nuorte voisivat ryhmänä löytää yhteisiä haaveita ja toteuttaa niitä (Kylmäkoski, Lind, Hintikka & Aittola toim. 2006. 149). Yhdessä onnistumalla nuorten osallisuuden kokemukset ja vertaisuus voisivat vahvistua.

Anu Gretschel kirjoittaa teoksessa Lasten ja nuorten kunta, että mitä suurempi osa nuosita etenee nuorisotalolla kohti toimijuutta ja sitoutuu siihen, sitä nopeammin nuorisotalo muuttuu enemmän nuorten omaksi taloksi edellisen palvelutalon sijaan (2007, 197). Haasteena on kuitenkin se, kuinka heidät innostetaan. Kehittämiprojektissani käyn läpi tarkemmin, mitä toimia Sillan osallisuuden edistämiseksi on pohdittu. Kappaleessani toiminnan tavoitteet kerroin Gretschelin määritelmistä nuorisotalon kävijöistä. Avoimen toiminnan kävijät ovat useimmiten piipahtajia tai vakiokävijöitä, ja Sillassa ei ole yhteisiä, koko yhteisöä koskettavia prosesseja käynnissä (Gretschel 2007, 197).

6 MITEN OSALLISUUS NÄKYVÄ NUORISOTOIMINNASSA?

Kuten aiemmin olen jo maininnut, osallisuutta esiintyy yksilön jokaisella elämän alueella ja elämänvaiheessa. Jo lapset kokevat osallisuutta perheessä tai esimerkiksi päiväkodeissa. Tässä luvussa keskityn kuitenkin siihen, mitä erilaisia osallisuutta edistäviä tekijöitä nuorten elämään voi kuulua. Luvussa mainitut osallisuutta edistävät tekijät ovat konkreettisia ja yleisiä koko Suomen alueella. Seuraavassa kappaleessa esitellyistä ryhmistä käytetään yhteisnimitystä nuorten vaikuttamisryhmät (Gretschel 2002, 61).

6.1 Nuorisovaltuustot ja – hallitukset

Nuorisovaltuustot ovat kunnan sisäisiä nuorten vaikuttajaryhmiä. Nuorten edustajaryhmä on useissa kunnissa nimetty nuorisovaltuustoksi. Joissain kunnissa puhutaan kuitenkin esimerkiksi nuorisoparlamentista. Nuorisovaltuustossa on vaalein valittu edustajisto, joka ajaa kunnan nuorten asioita kunnallisessa päätöksenteossa. Nuorisovaltuustossa ja – parlamenteissa on myös nuorisohallitus, joka edustaa nuorisovaltuustoa tai – parlamenttia kunnan valtuuston kokouksissa. Useimmiten valtuustokausi kestää yhdestä kahteen vuotta.

Gretschel (2007, 105) lainaa teoksessaan Lasten ja nuorten kunta Paakkunaista ja Myllyniemeä (2004, 56), jotka ovat kirjoittaneet, että kuntien nuorisovaltuustojen perustamiseen ovat vaikuttaneet useat eri tahot. Usein valtuusto on haluttu perustaa jonkin puolueen tai valtuustoryhmän aloitteesta, nuorisojärjestön tai jonkin yksittäisen viranhaltijan toimesta.

Lapsi- ja nuorisopoliittisen kehittämisohjelman 2007–2011 tavoitteena on luoda jokaiseen suomalaiseen kuntaan aktiivisessa käytössä oleva 5-17-vuotiaiden kuulemisjärjestelmä, joka toimii lasten ja nuorten eri ikäkausien ja edellytysten mukaisesti. Tämän eteen Opetusministeriö tarjoaa kunnille tiedollista ja rahallista apua yhteistyössä Suomen Kuntaliiton, Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi ry:n, Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto ry:n sekä opetusministeriön rahoittaman nuorison tieto- ja neuvontapalvelujen koordinaatiokeskuksen kanssa (2007, 34.)

6.2 Oppilaskunnat

Termi oppilaskunta käsittää periaatteessa koko koulun kaikki oppilaat; se on oppilaiden muodostama kouluyhteisö. Oppilaskuntatoiminta tarkoittaa oppilaiden osallisuuden systemaattista kehittämistä. Oppilaskuntatoiminta tarkoittaa sitä, että koulun kaikilta luokilta valitaan edustajat, jotka osallistuvat oppilaskunnan kokouksiin. Kokouksissa käsitellään koulun yhteisiä asioita, kuten juhlia, teemapäiviä, koulun tiloja ja pihoja. Oppilaskunnassa on hallitus, jolla on nimetty puheenjohtaja, sihteeri ja muita virkailijoita (Manninen 2007, 119–120.)

Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelmassa 2007–2011 on asetettu tavoite, että jokaisessa Suomen peruskoulussa ja toisen asteen oppilaitoksessa on oltava toimiva oppilaskunta, jolla on oltava valmiudet vaikuttaa myös koulun ulkopuolella kunnassa (2007, 35). Elokuussa 2007 säädettiin perustuslakiin kohta, joka velvoittaa kaikki oppilaitokset perustamaan oppilaskunnan (Manninen 2007, 119–120). Oppilaskunnilla on merkitystä nuorten oppimiselle. Oppilaskunnissa nuoret oppivat demokratiataitoja, neuvottelua ja päätöksentekoa. Myös koulun yhteisöllisyys kasvaa ja ilmapiiri paranee, kuten myös oppilaiden ja henkilökunnan välinen aktiivinen vuorovaikutus (Siurala 2007, 360.)

6.3 Nuorisjärjestöt

Nuorisjärjestöt ovat nimensä mukaisesti nuorten asioita ajavia järjestöjä. Järjestöt ovat voittoja tavoittelemattomia, yhteisen päämäärään pyrkiviä yhteisöjä. Opetusministeriö on jakanut avustuksia saavat järjestöt toiminnan luonteen mukaan seuraaviin ryhmiin: poliittiset nuoriso- ja opiskelijajärjestöt, nuorison etujärjestöt, nuorison kulttuuri- ja harrastusjärjestöt, uskonnolliset nuorisjärjestöt, varhaisnuorisjärjestöt sekä nuorisotyön palvelujärjestöt (Viitanen 2007, 270).

Suomessa on nykypäivänä paljon aktiivisia nuorisjärjestöjä. Suomen Nuorisoyhteistyö – Allianssi ry on valtakunnallinen nuorisotyön palvelu- ja vaikuttajajärjestö. Säännöissään Allianssi määrittelee tavoitteekseen edistää nuorten kasvua yhteiskunnan vastuullisiksi jäseniksi, osallistumista päätöksentekoon sekä kansainväliseen toimintaan. Allianssiin kuuluu yli sata valtakunnallista nuoriso- ja kasvatusjärjestöä (Allianssi 2010.) Näillä järjestöillä on paikallisjärjestöjä kunnittain. Suomessa on paljon myös muita, pelkästään paikallisella tasolla toimivia nuorisjärjestöjä.

7 HAVAINTOJA, TULKINTOJA JA MÄÄRITELMIÄ OSALLISUUDESTA

Osallisuuden käsite on erittäin hankala määritellä lyhyesti ja ytimekkäästi. Aiemmin esittelin kirjallisuuden määritelmiä osallisuudesta. Seuraavassa kappaleessa yritän hahmottaa sitä, miten nuoret itse kokevat osallisuuden, miten se näkyy Sillan avoimessa toiminnassa ja miten nuorisotyöntekijät osallisuuden kokevat. Pohjana tälle kappaleelle käytän nuorten omia mielipiteitä, omia havaintojani, työntekijöiden ajatuksia sekä nuorilla teettämäni webropol-kyselyä. Webropol-kysely käsitteli itse määrittelemiäni osa-alueita nuorten osallisuudesta. Nuorten vastausten perusteella tein johtopäätöksiä heidän osallisuuden kokemuksistaan.

Osallisuus-käsite voi olla hankala ymmärrettävä. Nuorten osallisuutta tarkastellessa on hyvä ottaa selville, mitä nuoret itse sillä ymmärtävät. Selvittääkseni nuorten mielikuvaa käsitteestä laitoin nuorisotalon kahvilaan laatikon, johon nuoret saivat kahden päivän ajan laittaa vastauksensa kysymykseen ”mitä nuorten osallisuus sinun mielestäsi tarkoittaa”. Kahden päivän aikana vastauksia tuli viisitoista.

Olin hieman yllättynyt vastauksista. Opinnäytetyötä aloittaessa kuvittelin, että nuoret eivät ymmärrä käsitettä osallisuus lainkaan. Tämä johtui siitä että en itsekään vielä täysin ymmärtänyt mitä se sisältää. Tahdoin saada kysymykseen täysin nuorista itsestään lähteviä vastauksia. Tämän vuoksi en kertonut heille mitään vihjeitä siitä, mitä osallisuus voisi olla.

Viidestätoista nuoresta kymmenen vastasi osallisuuden tarkoittavan toimintaan osallistumista. Toiminnalla nuoret tarkoittivat nuorisotalojen toimintaa, tapahtumia tai kilpailuja. Kaksi vastaajaa kertoi omaan yhteisöön ja sen asioihin vaikuttamisen kuuluvan osallisuuteen.

Yksi vastaaja sanoi nuorten osallisuuden olevan Sillan toiminnassa pääasia. Osallisuudella hän tarkoitti nuorten kommunikointia ja vuorovaikutusta omassa ympäristössään. Hän myös lisäsi sen, että nuori on aina osallinen omasta tahdostaan. Yksi vastaaja oli myös sitä mieltä, että osallisuus tarkoittaa paikkaan tai yhteisöön kuulumista.

Kolme vastaajaa sanoi ettei ymmärrä käsitettä. Ehkä mielenkiintoisin vastaus näistä viidestätoista oli melko negatiivinen. Vastaaja sanoi osallisuuden kuulostavan siltä, että nuori on osallinen johonkin asiaan huonolla tavalla. Esimerkkinä hän mainitsi tilanteen, jossa nuori on osallisena pahoinpitelyyn. Tämä oli mielestäni erittäin kiinnostava lähestymistapa.

Kartoittaakseni nuorten osallisuuden kokemuksia tein nuorille pienen vaikuttamista ja mielipiteitä koskevan kyselyn. Alun perin tein nuorille webropol-kyselyn keväällä 2010, jonka julkaisin nuorille facebookin työprofiilin kautta. Kysely lähetettiin noin sadalle nuorelle, mutta kyselyyn vastasi 8 nuorta. Aluksi ajattelin, että facebookin kautta nuorten on helppo vastata, kun he voivat tehdä sen missä vain ja paikalla ei ole muita nuoria. Vastauksia tuli kuitenkin todella vähän. Syyn tähän luulen olevan se, että kun he ovat facebookissa vapaa-aikana, he eivät halua tehdä mitään kyselyitä ja ne on helppo ohittaa. Kokeilu oli mielestäni kuitenkin hyvä, sillä nyt tiedän että facebook ei ainakaan nuorten kohdalla ole paras mahdollinen kyselykanava.

Syksyllä 2010 toteutin saman webropol-kyselyn nuorille Sillan sisällä. Tein nuorisotalon keittiöön vastaushuoneen, jossa oli kannettava tietokone ja rauha vastata. Kyselyyn oli mahdollista vastata kahtena arki-iltana. Näiden kahden illan aikana vastauksia kyselyyni tuli 61, mikä oli jo todella hyvä määrä. Sillassa on käynyt syksyn aikana noin sata eri nuorta, joistan noin kahdeksankymmentä säännöllisesti. 61 vastaajaa on kävijämääriin nähden loistava tulos. Näin suurella vastaajamäärällä tulokset ovat myös luotettavia ja yleisten johtopäätösten vetäminen helpompaa.

Kyselyn avulla halusin kartoittaa, miten nuoret kokevat voivansa vaikuttaa Sillan asioihin sekä sitä, miten he kokevat viihtyvänsä Sillan ympäristössä. Osallisuus-käsite voi olla nuorten mielestä hankala ymmärtää, joten minun täytyi pilkkkoa käsite pienempiin ja selkeämpiin osiin.

7.1 Kyselyn esittely

Osallisuus-käsite on hyvin abstrakti. Kyselyssä halusin kartoittaa seuraavia asioita: miksi nuori käy Sillassa ja mikä siellä on tärkeintä, nuorten

vaikuttamismahdollisuuksia ja vaikuttamisen kohteita, omaa kiinnostusta osallistua eri asteisiin vaikuttamisrakenteisiin sekä tyytyväisyyttä Sillan toimintaan sekä Sillan ohjaajiin. Kyselyssä oli yhteensä 14 kysymystä. Useimmat kysymykset olivat monivalintakysymyksiä, joissa nuori sai valita korkeintaan kolme vaihtoehtoa. Näissä kysymyksissä oli myös usein vaihtoehto ”jotain muuta, mitä” ja vapaa vastaustila. Monivalintakysymykset olivat nuorille parempi vaihtoehto kuin täysin avoimet kysymykset. Avoimet kysymykset olisi ollut helppo sivuuttaa kirjoittamalla ”en tiedä” tai ”ihan sama”, mutta monivalintakysymyksissä nuoret joutuivat vähän ajattelemaan. Koen saaneeni monivalintakysymyksillä luotettavia vastauksia.

Kysymykset

1. Sukupuoli
2. Ikä
3. Kuinka usein käyt Sillassa?
4. Miksi Sinä käyt Sillassa? (valitse korkeintaan 3)
5. Mikä Sillassa on Sinulle tärkeintä? (valitse korkeintaan 3)
6. Koetko, että Sinua ja mielipiteitäsi kuunnellaan Sillassa?
7. Koetko voivasi vaikuttaa asioihin Sillassa?
8. Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa Sillassa? (valitse korkeintaan 3)
9. Pitäisikö Sillassa olla mielestäsi jotakin seuraavista? (valitse korkeintaan 3)
10. Haluaisitko itse osallistua edellä mainittuihin toimintoihin?
11. Ovatko ohjaajat mielestäsi helposti tavoitettavissa toiminnan aikana (esim. keskusteluihin)?
12. Mitä odotat Sillan ohjaajilta? (valitse korkeintaan 3)
13. Oletko tyytyväinen Sillan toimintaan?
14. Haluatko sanoa vielä jotakin?

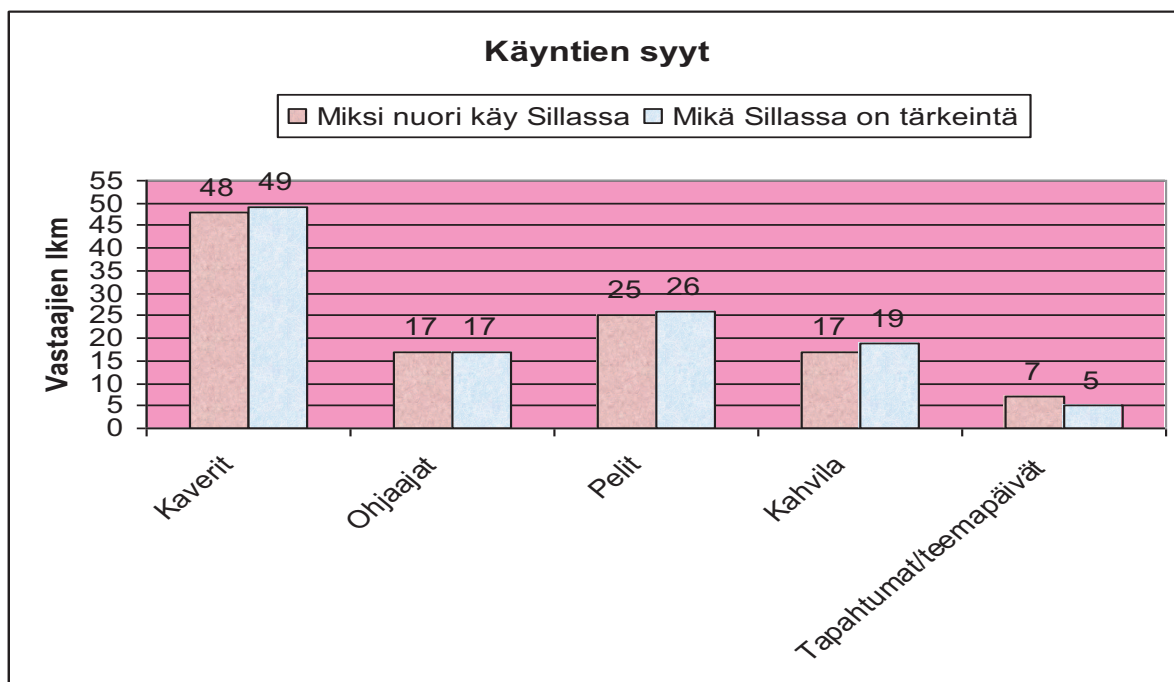
Vastaajat

Vastaajia kyselyssä oli 61. Näistä vastaajista 28 oli tyttöjä ja 33 poikia. Vastaajista 35 oli iältään 13 tai 14-vuotiaita. 15–16-vuotiaita vastaajia oli yhteensä 19 ja 17-vuotiaita

oli vain 8. Vastaajien perusteella suurin osa nuorisotalo Sillan kävijöistä on yläasteikäisiä. Kysely tavoitti lähes kaikki Sillan tämänsykyiset kävijät, joten tuloksia voi pitää luotettavina. Syksyllä 2010 Sillan kävijät ovat vaihtuneet paljon. Uusia 7-luokkalaisia on tullut talolle paljon enemmän kuin ennen. 7-luokkalaiset tuntuivat aluksi olevan melko ujoja. Se, että he uskaltavat tulla Siltaan jopa yksin kertoo siitä, että Sillassa on turvallinen ja mukava ilmapiiri.

Käyntien määrät ja syyt

Vastaajista yli puolet kertoi käyvänsä Sillassa päivittäin. Kolmasosa nuorista vastasi käyvänsä Sillassa muutamia kertoja viikossa. Vain viisi vastaajaa kertoi käyvänsä Sillassa kerran viikossa tai harvemmin. Tämä kertoo siitä, että Sillan kävijät viihtyvät Sillassa, kun haluavat tulla aina uudestaan. Halusin myös selvittää syyn, miksi Siltaan tullaan. Tässä kysymyksessä olin asettanut valmiiksi vaihtoehtoja, joista sai valita korkeintaan kolme. Lisäksi vaihtoehtona oli ”jokin muu syy” ja tilaa vastaukselle.

Kaavio 1: Nuorten käyntien syyt

Vastauksia ehdottomasti eniten (77 %) sai kaverit. Seuraavaksi yleisin syy tulla Siltaan oli erilaiset pelit (44 %). Sekä ohjaajien että kahvilan takia Sillassa kertoi käyvänsä 27 % nuorista. Jokin muu syy-kohtaan tuli vastauksia vaihtelevasti. Osa oli

kirjoittanut tähän kohtaan esimerkiksi uuden NHL 11-Playstation-pelin, joka nosti pelien osuuden 40 %:sta 44 %:iin. Muita syitä tulla Siltaan oli esimerkiksi se, että on ”ihan paras paikka” ja huono sää.

Kaverit-vastauksen suuri määrä ei yllättänyt. 13–17-vuotiaille nuorisotalo on hyvä ja turvallinen paikka tulla tapaamaan omia kavereitaan. Sen ikäisillä nuorilla kaverit ovat todella tärkeä osa omaa elämää. Mielestäni tämä kertoo myös siitä, että Sillassa on hyvä yhteisöllisyys. Jo paikkaan ja yhteisöön kuuluminen on osallisuutta. Tällä perusteella voi tehdä päätelmän, että Sillassa käyvät nuoret tuntevat osallisuutta tällä saralla.

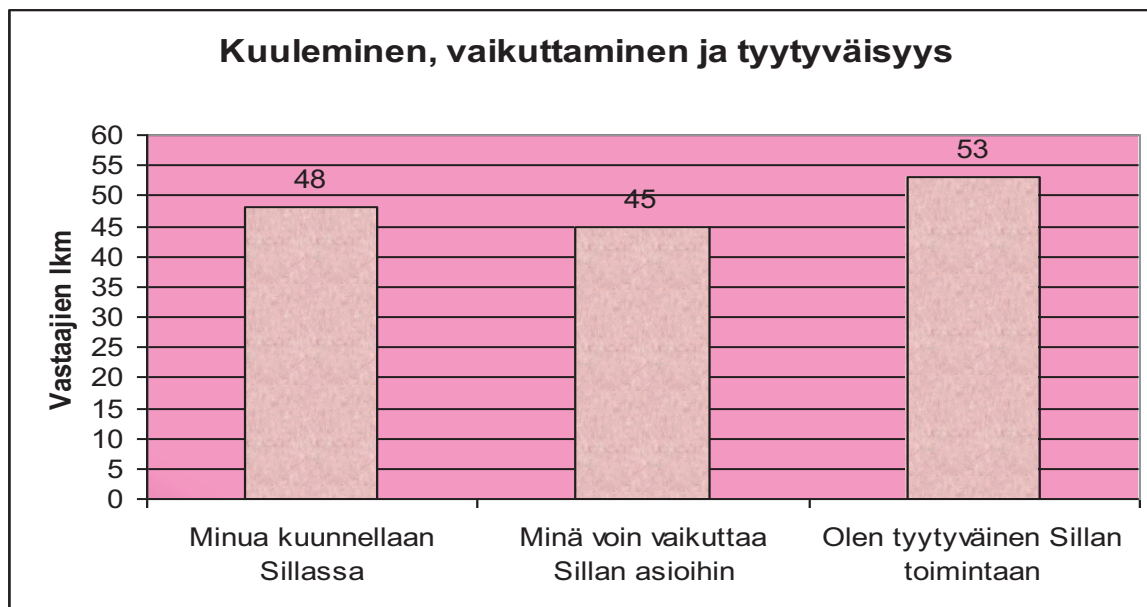
Halusin tehdä vielä pienen testikysymyksen samaan aiheeseen liittyen, joten kysyin vielä sitä, minkä nuoret kokevat tärkeimmäksi asiaksi Sillassa. Tällä kysymyksellä sain tarkistettua sitä, ovatko nuoret oikeasti miettineet omia vastauksiaan. Kuten kaaviosta näkyy, nuorten vastaukset olivat kummassakin kohdassa hyvin samanlaiset. Tällä sain varmuuden siitä, että nuoret oikeasti ajattelivat mitä vastasivat.

Hieman yllättävänä, mutta positiivisena vastauksena koin turvallisen vapaa-ajanviettopaikan. Tämä vaihtoehto oli vain kysyttäessä tärkeintä asiaa Sillassa. Yhteensä 29 % nuorista vastasi sen olevan tärkeää asia Sillassa. Nuorten puheista tuollaista ei voi päätellä, mutta ottaen huomioon kyselyn nimettömyyden ja rauhan vastata, tulos voi hyvinkin pitää paikkansa. Sekä ohjaajien että turvallisuuden perusteella voi tehdä johtopäätöksen, että nuoret viihtyvät Sillassa. Ohjaajat-vastausten perusteella voi päätellä, että nuoret oikeasti arvostavat työntekijöitä ja kokevat heidän olevan siellä heitä varten. Tämä on toinen asia, mitä harvoin kuulee nuorilta itseltään. Nuoret saattavat kokea jotenkin nolona ohjaajien kiittämisen tai kehumisen. Ohjaajat eivät kuitenkaan sellaista odotakaan, palkinto työstä tulee usein vasta vuosien päästä. Tällaisen kyselyn tulokset kuitenkin lämmittävät ohjaajien mieltä, ja monen mielestä tällainen vastaus oli miellyttävää kuulla.

Nuorten kuuleminen, vaikuttaminen ja tyytyväisyys

Osallisuuteen liittyy vahvasti mielipiteet ja kokemukset kuulluksi tulemisesta sekä vaikuttamismahdollisuuksista. Nämä asiat olivatkin yksi keskeinen osa osallisuuteen

liittyvää kyselyäni. Näihin liittyen tahdoin myös tietää, ovatko Sillan kävijät tyytyväisiä Sillan toimintaan.

Kaavio 2: Nuorten kuuleminen, vaikuttaminen ja tyytyväisyys

Ensimmäiseksi kysyin sitä, kokevatko he että heitä kuunnellaan Sillassa. Tähän kysymykseen vastasi 59 nuorta. Näistä nuorista 81 % vastasi kyllä. Noin 19 % koki että heitä ei kuunnella. Mikä oli merkittävää, 13–14-vuotiaat vastasivat paljon positiivisemmin kuin vanhemmat. Nuorimmista 88 % koki että heitä kuunnellaan Sillassa. Vanhemmista nuorista keskimäärin 73 % koki tulevansa kuulluksi. Tässä kohdassa on syytä muistaa, että nuorempia vastaajia oli huomattavasti suurempi määrä kuin vanhempia. Tulokseen voi vaikuttaa myös se, että uusia kävijöitä on tänä syksynä tullut todella paljon. Ohjaajien huomio on kiinnittynyt melko vahvasti uusiin kävijöihin. Niin ohjaajat ovat voineet sitouttaa uudet kävijät toimintaan paremmin. Vanhemmat, jo aktiivisesti käyvät nuoret ovat valitettavasti jääneet vähemmälle huomiolle tämän syksyn aikana. Heidänkin kohdallaan kyllä-äänien määrä on kuitenkin todella hyvä.

Kuten ikäluokkienkin, myös sukupuolen kohdalla on selvä ero. Tytöistä jopa 96 % koki tulevansa kuulluksi Sillassa. Pojista 72 % vastasi että heitä kuunnellaan. Tässä kohdassa tulee esiin eräs olennainen ero tyttöjen ja poikien talokäyttäytymisessä. Pojat tulevat usein nuorisotalolle pelaamaan erilaisia pelejä, kun taas tytöt tulevat

lähinnä juttelemaan ja viettämään aikaa sekä ohjaajien että kavereiden kanssa. Pojat eivät välttämättä edes kaipaakaan ohjaajien läsnäoloa yhtä paljon kuin tytöt.

Seuraavaksi halusin tietää, kokevatko nuoret, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin Sillassa. 59:stä vastaajasta 45 (76 %) koki, että heillä on mahdollisuus vaikuttaa asioihin. 24 % koki, että heillä ei ole mahdollisuutta vaikuttaa asioihin Sillassa. Mielestäni 76 % on korkea luku, jos ottaa huomioon sen, että Sillassa ei ole minkäänlaista järjestelmää nuorten vaikuttamiselle ja kuulemiselle. Nuoret ilmeisesti kokevat pienten asioiden, esimerkiksi mielipiteiden pelien hankinnasta vaikuttavan. Tämä ei missään tapauksessa ole huono asia. Usein vain ajatellaan että osallisuus ja vaikuttaminen on niin suurta ja korkeatasoista, että unohdetaan pienten asioiden tärkeys.

Tässäkin kysymyksessä 13–14-vuotiaat vastasivat positiivisimmin. Heistä 85 % koki että he voivat vaikuttaa. 15–16-vuotiaista 61 % koki voivansa vaikuttaa, ja 17-vuotiaista kävijöistä 75 % koki voivansa vaikuttaa asioihin. Tässäkin on syytä huomioida 17-vuotiaiden kävijöiden pienempi määrä. Ne 17-vuotiaat, jotka vastasivat tähän kyllä, tuntevat ilmeisesti kuitenkin paikan omakseen ja viihtyisäksi. Se voikin olla se syy, että he vielä käyvät talolla. Nuorimpien vastaajien kyllä-vastausten suuri määrä voi tässäkin liittyä siihen, että ohjaajat ovat kiinnittäneet syksyn aikana heihin paljon huomiota. Heiltä on kyselyä paljon mielipiteitä ja muita tuntemuksia, jotta tiedämme, mikä heitä Sillassa kiinnostaa ja mikä ei.

Tässäkin kysymyksessä sukupuolten välisissä vastauksissa oli eroja. Tytöistä jopa 92 % koki voivansa vaikuttaa, kun taas pojista vain 66 % koki niin. Tähän voi taas liittyä seikka, että tytöt keskustelevat ohjaajien kanssa enemmän. Pojat usein vain pelailevat omissa oloissaan.

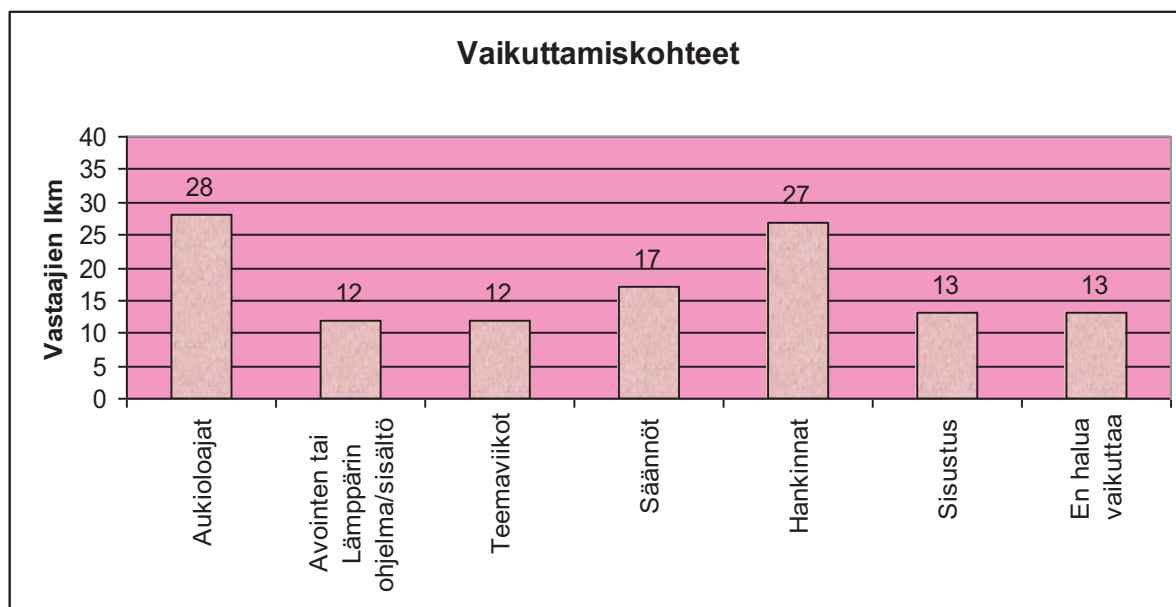
Osallisuuden kokemukseen liittyy mielestäni myös tyytyväisyys. Jos on tyytyväinen toimintaan, käy useammin ja sitä kautta kokee olevansa osallinen yhteisöön. Jos paikkaa ei pitäisi viihtyisänä ja kokemukset olisivat negatiivisia, ei nuori varmasti tuntisi olevansa osallinen.

Sillan toimintaan liittyvään tyytyväisyys-kysymykseen vastasi 56 nuorta. Näistä nuorista yhteensä 93 % oli tyytyväisiä Sillan toimintaan. Vastaajista tyttöjä oli 25 ja poikia 31. Tytöistä jopa 100 % oli tyytyväisiä ja pojista 87 %. Tyttöjen suuri tyytyväisyys hieman hämmästyttää, mutta tytöt ovat siinä mielessä vaatimattomampia kuin pojat, etteivät he kaipaa mitään suuria speksaattoreita, heille riittää useasti keskustelut ohjaajien kanssa. Poikien kohdalla luku on myös todella hyvä. Hieman pienemmäksi sen tekee varmasti tyytymättömyys tiettyihin sääntöihin nuorisotalolla. Sillassa ei saa kiroilla, riehua eikä polttaa tupakkaa Sillan näköpiirissä. Näistä asioista tulee poikien kanssa paljon enemmän puhetta kuin tyttöjen. Tämä varmasti alentaa poikien tyytyväisyyttä, mutta 87 % on todella hyvä luku.

Ikäryhmittäin jaoteltuna erot ovat myös todella pieniä. 13–14-vuotiaiden joukossa oli yksi ei-tyytyväinen, 15–16-vuotiaiden joukossa tyytymättömiä oli kolme ja 17-vuotiaiden joukossa ei yhtään. 13–14-vuotiaita vastaajia oli 32, 15–16-vuotiaita vastaajia oli 17 ja 17-vuotiaita vastaajia oli 8. Kaiken kaikkiaan Sillan toimintaan ollaan erittäin tyytyväisiä.

Vaikuttamisen kohteet

Koin tärkeäksi myös selvittää, mihin asioihin nuoret ylipäättään haluaisivat Sillassa vaikuttaa. Tässäkin kohdassa olin antanut valmiita vaihtoehtoja, joista nuoret saivat valita korkeintaan kolme. Vaihtoehtona oli myös ”jokin muu”, jolloin nuori sai kirjoittaa oman vastauksensa. Tähän kysymykseen vastasi 57 nuorta.

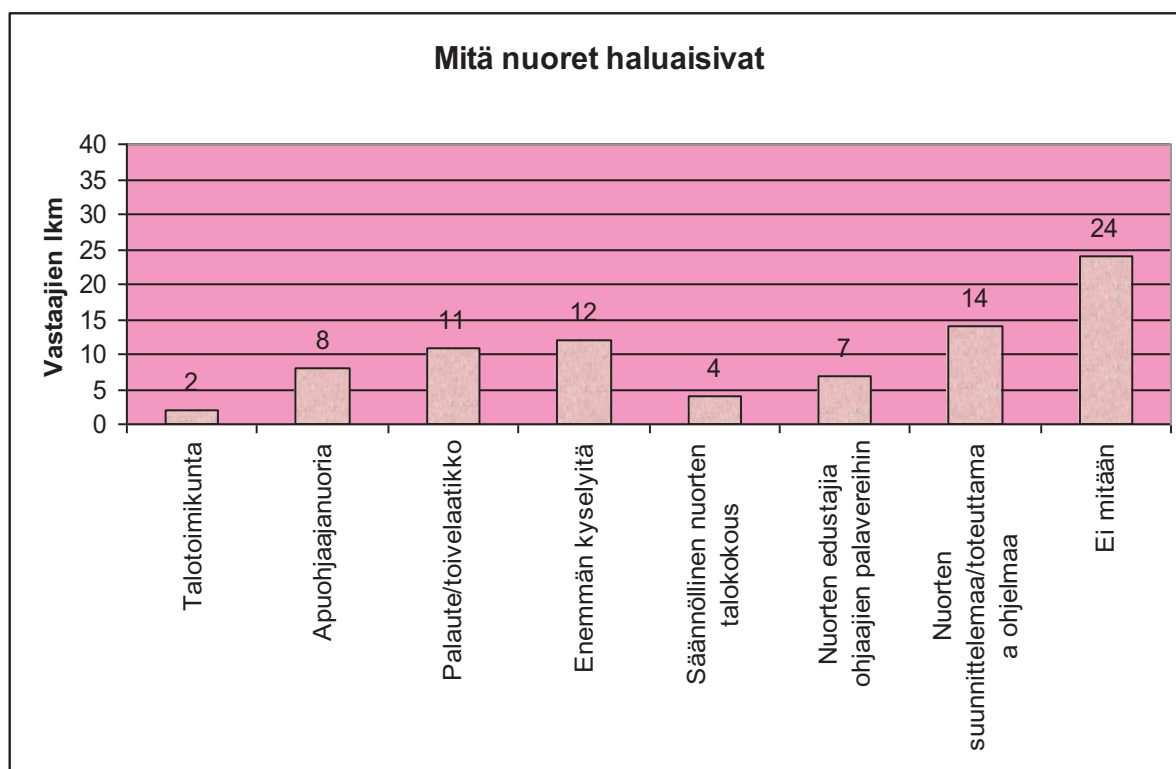
Kaavio 3: Kohteet, joihin nuoret haluaisivat vaikuttaa

Selvästi suurimmat suosikit vaikuttamiskohteista olivat aukioloajat (49 %) sekä hankinnat, esimerkiksi pelit tai cd-levyt (47 %). Sääntöihin halusi vaikuttaa 30 % nuorista. Sekä sisustus että en halua vaikuttaa –vaihtoehdot saivat 23 % äänistä. 21 % vastaajista halusi vaikuttaa avoimen toiminnan sisältöön tai teemaviikoihin. Sisustus ja avoimen toiminnan sisältö tai teemaviikot olivat jokaisen ikäryhmän kaksi suosituinta vastausta. 17-vuotiailla sisustus sai 35 % äänistä, muissa ikäryhmissä hieman vähemmän (korkeintaan 20 %). Vanhemmille nuorille viihtymiseen liittyy selvästi konkreettiset ja näkyvät asiat, kuten talon ulkonäkö. Avoimen toiminnan sisältö ja teemaviikot saivat tasaisemmin ääniä: prosenttimäärät vaihtelivat 19% ja 26 % välillä. Kolmantena jokaisessa ikäryhmässä olivat hankinnat (12-18 %). Olin hieman yllättynyt, ettei säännöt ollut kolmen yleisimmän joukossa; tuntuu että talolla kuulee negatiivista palautetta juuri säännöistä eniten.

En halua vaikuttaa-vastauksia tuli jokaisessa ikäryhmässä melko vähän. 13–14-vuotiaista 12 % vastasi ettei halua vaikuttaa, 15–16-vuotiaista niin vastasi 9 % ja 17-vuotiaista 6 %. Vaikka vanhempia vastaajia oli kyselyssä selvästi vähemmän, vastausten perusteella voi pohtia, lisääntyvätkö vaikuttamishalut mitä vanhemmaksi tulee. 17-vuotiailla esimerkiksi poliittinen vaikuttaminen alkaa olla ajankohtaista.

Vaikuttamiskeinot

Halusin myös selvittää, pitäisikö Sillassa nuorten mielestä olla esimerkiksi talotoimikunta tai jokin muu vastaava järjestelmällinen rakenne osallisuuden kehittämiseksi. Tähän kysymykseen vastasi 57 nuorta. Tässäkin kysymyksessä oli valmiita vaihtoehtoja, koska nuoret eivät olisi välttämättä keksineet itse minkäänlaisia rakenteita osallisuuden kehittämiseksi.

Kaavio 4: Mitä osallisuusjärjestelmiä nuoret haluaisivat

42 % vastasi kysymykseen että mitään järjestelmää ei pitäisi olla. Tämä on mielestäni melko korkea luku. Tämä voi kertoa siitä, että nuoret ovat passiivisia eivätkä halua osallistua toimintaan. Koen asian kuitenkin niin, että koska nuoret tulevat nuorisotalolle omalla vapaa-ajallaan, mitkään pakolliset ja systemaattiset järjestelmät eivät kiinnosta. Nuorisotalolla he haluavat vain olla.

Seuraavaksi eniten ääniä sai nuorten oma ohjelma (25 %). Tämäkin on mielestäni aika yllättävä vastausmäärä. Jos nuorisotalolla on niin paljon nuoria, ketkä toivovat nuorten omaa ohjelmaa, miksi nuoret eivät järjestä sitä? Olen pohtinut tähän

vastausta. Itse ajattelen niin, että koska talolla ei koskaan ole nuorten omaa ohjelmaa, nuoret eivät ymmärrä että he oikeasti voisivat sitä järjestää. Heillä ei ole esimerkkiä nuorten omasta ohjelmasta. Ohjaajien pitäisi kannustaa nuoria enemmän suunnittelemaan omia juttujaan.

21 % nuorista haluaisi Sillassa järjestettävän enemmän kyselyitä. Olen miettinyt syytä tähän vastausmäärään. Joko nuoret haluavat oikeasti ilmaista mielipiteensä eri asioista, tai sitten he haluavat saada siitä palkinnon. Tämän kyselyn toteuttamiseksi annoin vastaajille lakritsipatukan. Itse en niin pidä nuorten palkitsemisesta, mutta olen huomannut, että ilman palkintoa he eivät osallistu.

Palautelaatikkoa toivoi noin 20 % ja apuohjaajanuoria haluaisi 14 %. Apuohjaajanuoria toki toivotaan, mutta luulen sen sitovuuden pitävän vastausmäärän melko alhaisena. 12 % halusi, että muutama nuori pääsisi edustamaan Sillan kävijöitä ohjaajien palaveriin. Perinteistä talotoimikuntaa tai säännöllistä talokokousta toivoi vain yhteensä 6 nuorta. Työntekijät ovat keskustelleet viime aikoina paljon esimerkiksi talokokouksen pitämisestä. Nuorten vastausten perusteella se ei kuitenkaan kannattaisi.

Jokaisessa ikäryhmässä vastaus "ei mitään" sai eniten ääniä. Se on ainoa yhtäläisyys ikäryhmien välillä. 13–14-vuotiaat toivovat yhtä paljon (18 %) nuorten omaa ohjelmaa, palautelaatikkoa sekä enemmän kyselyitä. 15–16-vuotiaat haluavat selvästi vaikuttaa eri asioihin. He toivovat nuorten edustajia palaveriin (18 %) sekä apuohjaajanuoria talolle (14 %). Vanhemmilla nuorilla on selvästi tarve vaikuttaa sellaisiin asioihin, joilla voi olla kauaskantoisempia vaikutuksia, kun taas nuoremmat haluavat vastausten perusteella enemmän konkreettisempia asioita sekä tässä ja nyt – tapahtuvaa vaikuttamista. 17-vuotiaita vastaajia tässä kysymyksessä oli vain muutama, joten heidän äänistään on mahdoton tehdä johtopäätöksiä.

Sukupuolten välillä on myös eroja. Kuitenkin sekä tytöt että pojat ovat vastanneet useimmin, että ei pitäisi olla mitään järjestelmää. Sekä tytöt että pojat haluavat talolle nuorten omaa ohjelmaa sekä lisää kyselyitä. Tytöt kuitenkin toivovat talolle myös palautelaatikkoa sekä apuohjaajanuoria. Vastaus "apuohjaajanuoret" tyttöjen

kohdalla voivat kertoa siitä, kuinka tärkeää kavereiden kanssa käytyt keskustelut sekä yhteisöllisyys ovat, kun taas pojilla tärkeää on lähinnä pelit.

Halusin myös tietää, olisivatko vastaajat itse kiinnostuneita toimimaan edellämämainittujen asioiden hyväksi. Mikä oli mielestäni yllättävää, asioita toivottiin kohtalaisesti mutta vain 52 % vastasi olevansa itse kiinnostunut. Tämä kertoo mielestäni hyvin siitä, että kaikkea voidaan kehittää, kunhan ei itse tarvitse olla mukana. Valitettavasti tämän päivän nuorilla on sellainen ajatus, että itse ei tarvitse tehdä mitään.

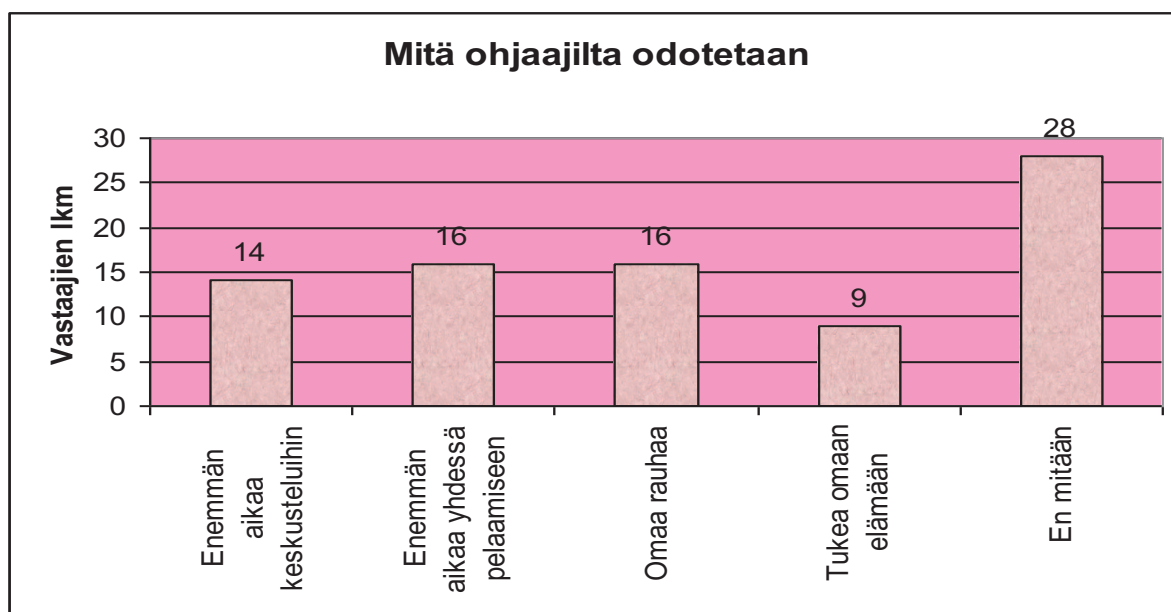
Muissa ikäryhmissä yli puolet olivat kiinnostuneita toimimaan itse, mutta 17-vuotiaista vastaajista vain 25 % kertoi olevansa itse kiinnostunut. Tämä ei mielestäni ole kuitenkaan huolestuttavaa. Uskon, että syy miksi he eivät ole niin kiinnostuneita, on se, että he ovat vuoden sisällä jäämässä itse pois toiminnasta ja edellämämainitut järjestelmät tai muut vaikuttamiskeinot eivät enää kosketa heidän elämäänsä. Sukupuolten välillä tässä kohdassa ei ollut suuria eroja: pojista puolet oli itse kiinnostunut ja tytöistä 57 %.

Sillassa viihtyvyyteen liittyy myös tyytyväisyys toiminnan lisäksi myös ohjaajiin. Kysyin nuorilta, mitä he odottavat Sillan ohjaajilta sekä sitä, ovatko he toiminnan aikana helposti tavoitettavissa ja lähestyttävissä. Kysymykseen ohjaajien tavoitettavuudesta vastasi 57 nuorta.

13–14-vuotiaita vastaajia kysymyksessä oli 31, 15–16-vuotiaita oli 18 ja 17-vuotiaita vastaajia oli 8. Kaikki kahden vanhimman ikäluokan vastaajat kokivat, että ohjaajiin saa helposti kontaktin ja he ovat helposti tavoitettavissa. 13–14-vuotiaista vastaajista 6 koki ettei ohjaajat ole helposti tavoitettavissa. Tämän ikäisiä vastaajia oli tietysti enemmän kuin muita, mutta luulen, että tähän liittyy nuorten talolla käymä aika. Vanhemmilla nuorilla on ollut kauemmin aikaa tutustua ohjaajiin ja sen vuoksi luottamus on ehtinyt jo syntyä. Uusilla kävijöillä kontakteja ei ole vielä niin paljoa, ja he voivat myös olla ujompia tekemään itse aloitteita. Yhteistulos kaikkien ikäryhmien kesken on kuitenkin 90 %, joka on erittäin hyvä tulos.

57 vastaajasta tyttöjä oli 27 ja poikia 30. Taas tytöistä 100 % oli sitä mieltä, että ohjaajat olivat helposti tavoitettavissa esimerkiksi keskusteluita varten. Pojista 24 henkilöä eli 80 % oli sitä mieltä, että ohjaajiin on helppo saada kontakti.

Halusin myös selvittää sen, mitä nuoret Sillassa oikeasti nuoriso-ohjaajilta odottavat. Tässä kysymyksessä nuoret saivat valita korkeintaan kolme vaihtoehtoa. Vastauksia tuli yhteensä 57, joista tyttöjen oli 36 ja poikien 49.

Kaavio 5: Nuorten odotukset ohjaajilta

Tytöistä 44 % ei odota Sillan ohjaajilta mitään. 17 % äänistä sai sekä vaihtoehto ”enemmän aikaa yhdessä pelaamiseen” sekä ”tukea omaan elämään”. 14 % tytöistä toivoi enemmän aikaa keskusteluihin. Omaa rauhaa toivoi 8 % tytöistä. Enemmän aikaa keskusteluihin toivoi mielestäni melko pieni osa tytöistä. Tämä voi kuitenkin johtua siitä, että tytöt kokevat ohjaajien keskustelevan heidän kanssaan jo tarpeeksi.

Pojista 27 % toivoi ohjaajien antavan nuorille enemmän omaa rauhaa. 25 % pojista ei odottanut ohjaajilta mitään. Nämä tulokset kertovat mielestäni paljon poikien itsenäisyydestä ja siitä, että he kaipaavat enemmän pelejä ja muuta tekemistä kuin sosiaalista kanssakäymistä. Kuitenkin 18 % odottaisi ohjaajilta enemmän yhteistä aikaa keskusteluihin. Iän mukaan katsottuna suurin osa vastaajista on kuitenkin 13–14-vuotiaita. He saattavat kaivata keskustelua enemmän kuin vanhat nuoret,

jotka tietävät jo talon toimintatavan ja ovat ohittamassa tai ovat jo ohittaneet pahimman murrosiän tunnemyllerryksen. Yhtä monta poikaa odottaa enemmän aikaa yhdessä pelaamiseen. Tukea elämään 49:stä pojasta odottaa vain 2. Tämäkin kertoo mielestäni poikien itsenäisyydestä.

Kaikkien vastaajien kesken eniten ääniä sai vaihtoehto ”en mitään”. Sen valitsi jopa 48 % nuorista. Lähes kolmannes nuorista (28 %) vastasi odottavansa omaa rauhaa. Aikaa yhdessä pelailuun odottaa 28 % nuorista ja aikaa keskustelemiseen odottaa 24 %. Tukea omaan elämään odottaa vajaa 16 % vastaajista. Mielestäni tämä on kuitenkin hyvä tulos. Nuoret kokevat, että ohjaajat ovat talolla heitä varten ja heille voi jutella jos on vaikeaa, mutta heillä ei ilmeisesti vain ole sellaiselle tarvetta. Tämä on tietysti aina positiivinen asia. Nuorten hyvinvointi on nuoriso-ohjaajille todella tärkeää. Työt eivät henkilökunnalta lopu, vaikka nuorilla menisikin hyvin.

7.2 Työntekijöiden määritelmiä

Myös työntekijät kertoivat pyynnöstäni omia mielikuviaan osallisuudesta. Nuorisotalo Sillan työntekijöillä on melko yhtenäinen linja siitä, miten he kokevat osallisuuden. Pienimmillään nuorten osallisuus on työntekijöiden mielestä sitä, että nuori tulee nuorisotalolle ja kokee kuuluvansa sen yhteisöön. Jo se, että nuori tulee paikalle, on muutaman työntekijän mielestä osallisuutta. Toimintaan osallistuminen ja kuulluksi tuleminen on useiden työntekijöiden mielestä osallisuutta. Osallisuutta kokeva nuori voi osallistua nuorisotalon tarjoamaan toimintaan, esimerkiksi tapahtumiin, teemapäiviin tai kerhoihin. Jo ohjaajien ja nuorten väliset keskustelut ja pelit toimivat osallisuuden edistäjinä.

Työntekijöiden mukaan osallisuutta on myös se, että nuori saa ilmaista ja ilmaisee oman mielipiteensä taloa koskeviin asioihin. Myös muihin omaan elämään liittyviin asioihin tai ympäristöihin liittyvien mielipiteiden kertominen on osallisuutta. Yhteisiin asioihin vaikuttaminen on monen mielestä osallisuutta, mutta jo pelkästään se, että nuori kokee pystyvänsä vaikuttamaan asioihin riittää täyttämään osallisuuden määritelmän.

Edellämainitut määritelmät ovat osallisuutta pienimmillään. On kuitenkin syytä muistaa, että jo pelkkä tunne osallisuudesta voi olla nuorelle todella iso asia. Seuraava taso osallisuudessa on kuitenkin konkreettinen toiminta. Se, että nuori tulee nuorisotalolle ja ilmaisee halunsa toteuttaa jonkin asian itse, on osallisuutta. Työntekijät ovat mahdollistajina tämän kaltaisissa tilanteissa. Ohjaajat hyödyntävät nuorilta tulevia ajatuksia, mutta voivat myös itse ehdottaa erilaisia asioita, joiden kautta osallisuuden siemen voi alkaa itää.

Erään työntekijän mukaan osallisuus on vaikuttamista asioihin, jotka ovat läsnä omassa elämässä. Vaikuttamisella hän tarkoittaa kehittämistä, huomioimista, tekemistä, vastuunottoa ja osallistumista. Mielestäni nämä ovat hyviä osallisuuden osa-alueita.

Jokainen nuori on varmasti jollain tasolla osallinen omassa elämässään. Kaikki eivät kuitenkaan välttämättä tunne olevansa osallisia juuri nuorisotalolla. Ohjaajien tulisi kannustaa nuoria toimimaan enemmän itse. Osallisuuden kokemuksen voi saada esimerkiksi sillä, että on mahdollisuus kertoa oma mielipiteensä ihan pienistäkin asioista ja vaikuttaa niihin. Nuori voi esimerkiksi esittää toiveita pienistä hankinnoista tai vaikkapa keittää kahvia nuorisotalolla.

On syytä muistaa, että osallisuus on aina subjektiivinen kokemus, eikä sellaista voi vaatia eikä antaa. Ohjaajat voivat kuitenkin kannustaa nuoria tarttumaan osallistaviin mahdollisuuksiin juuri nuorelle itselleen sopivalla syvyydellä. Toiset haluavat olla enemmän mukana esimerkiksi toiminnan sisällön ideoinnissa, kun taas toiset haluavat vaikuttaa vähemmän. Kaikille tulisi kuitenkin antaa yhtäläinen mahdollisuus toteuttaa omia tarpeitaan koskien osallisuutta. Eräs työtoverini puhui osallisuuden kokemuksellisuudesta hyvin. Hän sanoi, että jollekin ihmiselle se, että pääsee itse äänestämään presidentin vaaleissa, on todella suuri juttu. Silloin tuntee olonsa osalliseksi Suomen yhteiskuntaan. Työkaverini kertoi kuitenkin itse tuntevansa osallisuutta Suomen yhteiskuntaan, vaikka ei äänestäisikään. Näihin sanoihin kiteytyy mielestäni hienosti se, miten erilainen kokemus osallisuus eri ihmisille voi olla.

Yhdeksän työntekijän vastauksista käy ilmi, että henkilökunnan mielestä nuorten osallisuus ei juuri näy Sillassa. Työntekijöiden mielestä nuorten osallisuus näkyy vain ohjaajien aloitteesta, kun heiltä kysellään mielipiteitä esimerkiksi uusien videopelien hankinnasta. Nuorisotalo Sillassa ei ole yksittäisiä aktiivisia nuoria. Sillassa ei myöskään ole nuorten talotoimikuntaa tai muuta vastaavaa aktiivista ryhmää, jotka olisivat mukana toiminnan suunnittelussa edes pienissä määrin.

Toiminta suunnitellaan aina ohjaajavetoisesti. Kun nuoria pyydetään mukaan toiminnan ideointiin, useimmiten vastaus on ”ei kiinnosta”. Kiinnostus saattaa herätä pienissä määrin ainoastaan silloin, jos heitä palkitaan jollain, esimerkiksi ilmaisella juomalla.

Ohjaajienkin välillä on eroja. Työntekijöiden mukaan toiset ohjaajat osallistavat enemmän kuin toiset, ja toimintatavat ovat erilaisia. Kaikki ohjaajat eivät välttämättä ole yhtä herkkiä tarttumaan nuorten ideoihin ja kannustamaan heitä. Koska työntekijöitä on niin monta ja eri illoissa on aina eri työntekijät, eri viikonpäivät ovat vääjäämättä erilaisia. Joinain iltoina nuoret kokevat olevansa enemmän osallisia, kun taas joskus he kokevat olevansa enemmän asiakkaita. On kuitenkin mahdotonta sanoa, mikä ilta tuo nuorille esiten osallisuuden kokemuksia. Eri viikonpäivinä talolla käy myös eri nuoria. Alkuviikosta ei välttämättä käy samoja nuoria kuin loppuviikosta. Kaikki tällaiset asiat vaikuttavat työntekijöiden havaintoihin osallisuuden näkymisestä.

Vaikka osallisuus ei tunnu näkyvän Sillassa konkreettisella tavalla, on syytä muistaa käsitteen kokemuksellisuus. Nuorten osallisuus näkyy jo siten, että he ylipäättään tulevat talolle. Koska nuorten osallisuus voi pienimmillään olla paikkaan tai yhteisöön kuuluvuutta, säännöllinen käyminen talolla on jo osallisuutta.

Kaikilla nuorilla on myös mahdollisuus ilmaista mielipiteensä taloon liittyvistä asioista. Yhteisistä asioista keskustellaan usein ja nuoret tuntevat olevansa osa Sillan yhteisöä. Myös arkipäiväisistä asioista keskustellaan paljon. Näiden keskusteluiden kautta nuoret kokevat tulleensa kuulluiksi, joka on osa osallisuutta.

Menneen kevään ja kuluvan syksyn aikana Sillassa on yritetty lisätä erilaisten äänestysten, kyselyiden ja palautteiden määrää. Valitettavaa on, että tällä hetkellä

osallisuustoiminta on kuitenkin vielä hyvin vähäistä. Työntekijöiden mielestä sen pitäisi olla avoimempaa ja näkyvämpää.

Työntekijät vaikuttavat vastausten perusteella olevan kaikki sitä mieltä, että osallisuutta pitäisi todellakin lisätä. Työntekijöiden pitäisi tuoda nuorille enemmän vaihtoehtoja toimintaan, kertoa osallisuudesta ja mahdollisuuksista sen toteuttamiseen. Nuorille pitäisi avoimessa toiminnassa luoda matalan kynnyksen vaikuttamismahdollisuuksia: mahdollisuuksia vaikuttaa esimerkiksi pieniin hankintoihin. Näiden lisäksi tulisi tarjota mahdollisuus vaikuttaa myös suuremmassa mittakaavassa. Sen vuoksi eri mahdollisuuksista tiedottaminen on todella tärkeää.

Työntekijöiden mukaan ohjaajien tulisi myös luoda tilanteita, joissa osallisuuden kokeminen on mahdollista. Nuorille pitäisi tarjota mahdollisuus tuntea se, että mielipiteillä ja vaikuttamisella on merkitystä. Tällaisia tilanteita voisivat olla esimerkiksi yhteiset keskustelut säännöistä ja niiden noudattamisesta sekä kyselyt ja äänestykset. Ohjaajat voisivat myös antaa omia työtehtäviään nuorille. Todella usein työntekijät ovat itse niin innokkaita tekemään asioita, että ei edes huomata kysyä nuorten mielipidettä tai kiinnostusta asiaan. Esimerkkinä työntekijöiden tehtävien antamisesta nuorille Anu Gretscher mainitsee esimerkiksi kahvinkeiton. Useimmiten työntekijät päättävät kahvinkeitosta, tarvikkeiden hankinnasta ja vastaavat myös myynnistä. Gretscherin mukaan nuorelle voisi olla osallistava kokemus, jos hän saisi myydä kahvia ja olla vastuussa näinkin pienestä, mutta yhteisöllisestä asiasta (2007, 248-249.) Sillassa nuoret saattavat välillä keittää kahvia, mutta vain siksi, että tietävät saavansa siitä ilmaisen kahvin. Tämä on hyvä esimerkki siitä, miten nuoret nykyään haluavat aina jotain itselleen, pyyteettömiä hyviä tekoja tehdään vähemmän kuin ennen.

Vaikuttamismahdollisuuksien ja nuorten aktivoinnin lisäksi ohjaajat voivat omalta osaltaan auttaa nuorta osallistumaan omaan elämään. Ohjaajan tuki voi olla murrosikäiselle nuorelle todella suuri asia. Tähän liittyen ohjaajat voivat myös rohkaista hiljaisempia ja ujompia osallistumaan toimintaan yhdessä muiden nuorten kanssa. Tällä tavoin nuori voi saada yhteenkuuluvuuden tunteen muun yhteisön kanssa, joka on jo osallisuutta ensimmäisellä tasolla.

Hyvinkään Nuorisopalvelut tutkivat omaa toimintaansa pääkaupunkiseudulla kehitetyn nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin mukaan viime keväänä kahden viikon ajan. Auditointi- ja itsearviointimallin toinen osa 'nuorten toiminta' liittyy nuorten osallisuuteen. Tässä kappaleessa käyn läpi itsearvioinnin tuloksia työyhteisön kesken käydyn keskustelun pohjalta. Itsearviointiin osallistui kymmenen työntekijää. Kaikki työntekijät antoivat jokaisesta kohdasta arvosanan yhdestä neljään niin, että 4 on erinomainen ja 1 on puutteellinen tai heikko. Kaikkien työntekijöiden antamista arvosanoista laskettiin keskiarvo jokaiselle kohdalle.

Osallisuuden eri osa-alueiden toteutuminen (kohta 23)

Tässä kohdassa työntekijät pohtivat kukin omalta osaltaan nuorten osallistumista toiminnan suunnitteluun ja vastuunottoa päätöksenteossa. Keskiarvo tältä alueelta oli lopulta 1, joka tarkoittaa puutteellista tai heikkoa. Tämän arvosanan määritelmän mukaan nuoret esittävät spontaanisti ideoita tilatoimintaan/nuorten iltoihin.

Itsearviointikeskustelun perusteella työntekijät eivät ole tyytyväisiä tähän osa-alueeseen. Nuoret esittävät hyvin harvoin mitään ideoita koskien talon toimintaa. Itsearvioinnissa kävi ilmi, että jos nuoret keksivät idean tehdä esimerkiksi ruokaa tai järjestää peliturnaus, se liittyy aina samaan iltaan. Kauaskantoista ja sitouttavaa toimintaa ei haluta järjestää. Näitäkin ideoita tulee vain harvoilta nuorilta.

Nuoret ja ohjaajat eivät myöskään suunnittele toimintaa yhdessä. Avoimissa käyviä nuoria on vaikea saada innostumaan itsensä toteuttamisesta. Sellaisesta toiminnasta innostuvat nuoret ovat ilmeisesti jossain muualla. Itsearvioinnissa tuli myös puhetta siitä, että onko avoimiin aivan välttämätöntä saada luotua kovin suurta rakenteellista osallisuuteen tähtäävää järjestelmää, jos nuoret eivät vaikuttamista kaipaa.

Osallisuuden laajuus (kohta 24)

Tässä kohdassa arvioidaan sitä, kuinka usein ja millä tasolla nuoret osallistuvat tapahtumien ja toiminnan suunnitteluun ja toteutukseen. Tästäkin kohdasta työntekijät antoivat arvosanaksi 1. Tässä kohdassa 1 on määritelty niin, että nuoret osallistuvat yksittäisten iltojen sisällön ideointiin. Tämä arvosana saatiin keskiarvona siitä, että oikeasti nuoret eivät osallistu edes yksittäisten iltojen suunnitteluun.

Nuorten osallistuminen viestintään (kohta 25)

Tässä kohdassa pohditaan nuorten osallistumista tiedottamiseen ja tiedotusmateriaalin tekemiseen sekä vastuuta tiedottamisesta. Tästäkin kohdasta keskiarvoksi on saatu 1. Tässä kohdassa heikon määritelmällä tarkoitetaan sitä, että nuoret osallistuvat toimintaa esittelevän materiaalin tekemiseen satunnaisesti.

Nuoret eivät ole mukana toiminnasta kertovien esitteiden tekemisessä. Ainoa poikkeus tässä on median ja luovan toiminnan kerho, joka on tehnyt nuorisopalveluille esittelyvideoita. Nuoret tässä kerhossa eivät juuri kuitenkaan käy avoimissa illoissa, joten nuorten ei voi laskea osallistuvan mainosten tekemiseen. Nuoret voisivat tehdä mainoksia esimerkiksi musiikkitapahtumista, mutta se vaatii myös ohjaajilta paljon.

Keskustelussa yhtenä aiheena oli facebook. Facebook saattaa olla kanava, jonka kautta nuoret voivat välittää tietoa nuorisopalveluiden toiminnasta eteenpäin omille kavereilleen. Keskustelussa pohdittiin kuitenkin sitä, että liittykö facebook meidän avoimeen talotoimintaan. Kukaan työntekijä ei myöskään ollut havainnut tällaista tiedon levittämistä facebookin kautta.

Päätöksentekorakenne (kohta 26)

Tässä kohdassa itsearviointia käsitellään osallisuustoimintaan kehitettyä mallia ja päätösten tekoa. Tästäkin kohdasta keskiarvoksi on saatu 1. Arvosanan määritelmä tässä kohdassa on se, ettei osallisuustoiminnalla ole selkeää rakennetta ja se on satunnaista (esimerkiksi talotoimikunnat, talokokoukset, osallisuusryhmät).

Nuorisotalo Sillassa ei ole selkeää päätöksentekorakennetta. Työntekijät tekevät kaikki päätökset yksimielisesti. Muutamia vuosia sitten Sillassa oli talotoimikunta, joka pyöritti kahvilaa ja piti säännöllisiä kokouksia. Ryhmästä alkoi kuitenkin muodostua lähinnä pienryhmä, ja ryhmän sitouttaminen oli koko ajan vain vaikeampaa. Tästä syystä tällä hetkellä ei toimi talotoimikuntaa. Sitoutuminen tuntuu olevan tämän päivän nuorilla vaikeaa. On kuitenkin otettava huomioon myös se, että nuoret toimivat yhteiskunnan peilinä. Koko yhteiskunta elää tässä hetkessä. Sitoutuminen pidempiaikaisiin hankkeisiin on yksilöille vaikeaa. Ihmiset haluavat olla vain tässä ja nyt –tapahtuvissa asioissa. Gretschel kertoo Horellin, Kytän ja Kaajan tulleen tutkimuksissaan (1998, 1) johtopäätökseen, että lapset ja nuoret ovat kyllä kriittisiä ympäristön arvioijia ja innovatiivisia ideoijia, mutta osallistuminen jää usein kertaluontoiseksi kokeiluksi (2002, 43). Kyttä (1999, 32) kertoo, että nuorten oma usko omiin vaikuttamismahdollisuuksiin saattaa vaikuttaa nuorten konkreettiseen toimintaan (Gretschel 2002, 43). Jos vertaa nuorten osallistumista päätöksentekoon ja vaikuttamiseen, se ei ole sen vähäisempää kuin aikuisillakaan. Siksi sitä ei voi myöskään nuorilta vaatia. Nuorisotalo ei myöskään ole välttämättä oikea paikka suurimuotoisen osallisuuden toteuttamiseen: nuoret ovat päivät koulussa, nuorisotalolla he ovat vapaalla ja haluavat useimmiten vain ottaa rennosti.

Vertaisryhmätoiminta (kohta 27)

Tämän kohdan aiheena on nuorten välinen vertaisryhmätoiminta ja vertaistuki. Arvosana tästä kohdasta on myös 1. Puutteellinen tai heikko on tässä kohdassa määritelty seuraavasti: järjestelmällistä vertaisryhmätoimintaa ei ole.

Keskustelussa kävi ilmi, että avoimessa toiminnassa joskus satunnaisesti joku nuori saattaa neuvoa toista tai puuttua tekemisiin, esimerkiksi pyytää lopettamaan kiroilun. Vanhemmat nuoret osaavat talon toimintatavat, ja pystyvät siten neuvomaan uusia kävijöitä esimerkiksi biljardin pelaamisessa. Työntekijät ovat kuitenkin huomanneet, että näitä nuoria ei ole kuin muutama, eivätkä hekään toimi vertaistukena kuin satunnaisesti. Ohjaajat keskustelivat myös siitä, kuinka nuorilla voi tulla ristiriitoja: toiset eivät kestä oman ikäisten neuvomista ollenkaan. Usein toista neuvotaan myös

oman edun varjolla. Nuori voi esimerkiksi neuvoa toista niin, ettei tietokoneilla saa olla kuin tietyn aikaa, jolloin taka-ajatuksena voi olla päästä itse koneelle.

Keskustelussa tuli ilmi myös toinen puoli: ohjaajat eivät välttämättä aina huomaa vertaisohjaajuutta. Jotkut nuorten väliset vuorovaikutustilanteet voivat olla vertaisohjaajuutta, mutta ohjaajat eivät miellä sitä siksi. Ohjaajat eivät ehkä täysin käsitä mitä kaikkea vertaisohjaajuus voi olla.

Nuorten työnjako, kuormittavuus (kohta 28)

Tämänkin kohdan keskiarvoksi tuli 1. Tässä kohdassa 1 tarkoittaa sitä, että tapahtumien ja toimintojen suunnittelu ja toteutus on aina tiettyjen yksittäisten nuorten vastuulla.

Työntekijät keskustelivat aiheesta ja tulivat siihen tulokseen, että toiminnan suunnittelu ei ole edes yksittäisten nuorten vastuulla. Nuoret eivät suunnittele toimintaa ollenkaan. Keskustelua heräsi muun muassa siitä, että onko nuorilla oikeasti ollut mahdollisuutta olla osallisena suunnittelussa. Talotoimikunta, nuorten edustajat palavereissa tai säännöllinen talokokous voisivat antaa nuorille selkeämmän viestin siitä, että heillä on oikeasti mahdollisuus vaikuttaa. Toisaalta, jos nuoret kokevat osallisuutta pelkästään tulemalla paikalle, eivät he välttämättä halua vaikuttaa. Ohjaajat keskustelivat myös siitä, että nuoret eivät välttämättä osaa kaivata edellämainittuja rakenteita, kun niitä ei ole heidän aikanaan ollut.

Keskustelussa isoksi aiheeksi nousi se, pitäisikö avoimessa toiminnassa olla jonkinlainen vaikuttamisrakenne vai ei. Työntekijät olivat kuitenkin kaikki yhtä mieltä siitä, että nuoria pitäisi yrittää pienin askelin aktivoida mukaan ideointiin. Jo pelkkä keskustelu ja mielipiteiden kysely voisi osaltaan edistää nuorten osallisuutta. Ohjaajien ei tulisi aina mennä helpointa tietä, vaan ehdottaa nuorille enemmän heitä osallistavaa tekemistä, esimerkiksi julisteiden tekoa. Tämä vaatii ohjaajilta paljon, mutta voisi oikeasti tuoda lisäarvoa toiminnalle.

Suuremmassa mittakaavassa nuorten osallisuutta voisi edistää esimerkiksi Aloitekanavan avulla. Aloitekanava on valtakunnallinen verkkosivusto, jonka kautta nuoret voivat omilla ideoillaan pyrkiä vaikuttamaan oman kuntansa toimintaan.

Rekisteröityneet käyttäjät voivat kirjoittaa sivustolle omia ideoitaan joita muut käyttäjät voivat halutessaan kommentoida (Aloitekanava 2010). Tämä sivusto on helppo tapa vaikuttaa oman kunnan asioihin.

Nuorten välinen vuorovaikutus (kohta 29)

Itsearviointikeskustelussa tämä kohta sai työntekijöiden arvioinnissa keskiarvoksi 2. Määritelmä tälle arvosanalle on seuraava: nuorten välinen vuorovaikutus on luontevaa, mutta ohjaajaa tarvitaan usein ongelmatilanteiden selvittelyssä. Työntekijöiden mielestä nuorten välinen vuorovaikutus on luontevaa, mutta osa nuorista ei kuulu ”porukkaan”. Näiden porukan ulkopuolisten nuorien ja muiden nuorien välinen vuorovaikutus ei ole aina luontevaa ja ristiriitoja syntyy helposti. Periaatteessa Silta on kaikille vapaa talo ja kaikki voivat mennä siellä mihin haluavat. Itsearvioinnin purkukeskustelussa nousi kuitenkin esille, että onko talo oikeasti vapaa kaikille, vai onko talolla niin sanottuja kovia nuoria, jotka voisivat terrorisoida ujompia.. Nämä niin sanotut kovat nuoret valikoivat vahvasti muita nuoria omaan porukkaansa. Näiden porukoiden lisäksi talolla käy myös niihin kuulumattomia nuoria. Voi olla, että ulkopuoliset nuoret jättäytyvät kokonaan pois toiminnasta sen vuoksi, että he eivät pääse sisälle muiden nuorten yhteisöön. Kaikki eivät myöskään tule toimeen kaikkien muiden kanssa, näin ollen talossa tietyt porukat jakautuvat herkästi omille alueilleen. Usein myös näytetään todella selvästi negatiiviset tunteet toisia nuoria kohtaan. Negatiivisuuteen ei kuitenkaan ole syytä tarrautua liikaa. Toki asiaan pitää puuttua, mutta luonteva vuorovaikutus toimii kuitenkin suurimman osan nuorista välillä.

8 POHDINTAA SILLAN NUORTEN OSALLISUUDESTA

Ennako-oletukseni Sillan nuorten osallisuuden kokemuksista oli se, että he eivät ole osallisia. Tämä oletus perustui siihen, että nuoret tulevat Siltaan, viettävät aikaa keskenään ja lähtevät pois. Tähän talolla vietettyyn aikaan ei mahdu talon yhteisiin

asioihin vaikuttamista, toiminnan suunnittelua eikä minkäänlaista sitoutumista toimintaan. Edellämainittuja asioita ei tapahdu yksilön eikä yhteisön tasolla.

Oletin myös, etteivät nuoret ymmärrä osallisuuden käsitettä. Tämän oletuksen perustin siihen, että käsite on välillä itsellenikin hankala määritellä. Tuntuu siltä, että mitä enemmän käsitettä pohdin, sitä enemmän se tuntuu vaikealta ymmärtää. Opinnäytetyön jälkeen menee varmasti hieman aikaa, että sekä käsitettä että johtopäätöksiä voi tarkastella selkeästi.

Osallisuus-käsitteen ymmärrettävyyttä testasin nuorilla niinsanotun laatikkogallupin avulla. 15 vastaajasta vain 3 ei ymmärtänyt käsitettä. Tämä kysely oli hyvin pienimuotoinen, mutta tärkeä kokeilu siitä, voiko osallisuus-käsitettä käyttää. Johtopäätökseni on, että nuoret tietävät sen, mitä osallisuus on alhaisimmalla tasolla. Seuraavien tasojen osallisuudesta nuoret eivät välttämättä tiedä. Vehviläinen on kartoittanut osallisuuden asteita (2006, 81). Osallisuuden vastakohtana on osattomuus, joka liittyy osaltaan syrjäytymiseen. Kun osattomuudesta päästään pois, voidaan puhua osallisuudesta. Tällöin yksilö on yhteiskunnassa mukana, mutta ei välttämättä kovin aktiivisena. Osallisuuden seuraava taso on vaikuttaminen. Omasta mielestäni tämä on hyvä määritelmä. Sillassa osallisuutta on, mutta vaikuttamista ei. Näillä termeillä puhuminen selkeyttää ainakin omia ajatuksiani osallisuudesta. Osallisuus on tämän ajatuksen mukaan tunneperäistä ja vaikuttaminen konkreettista toimintaa.

Nuoret kokevat osallisuuden myös hyvin paljon nimenomaan subjektiivisena kokemuksena. Nuoret kokevat osallisuuden osallistumisena valmiiksi luotuun toimintaan. Tämän pohjalta nuorten osallisuus Sillassa on Horellin viisiportaisen lasten osallistumisasteikon ensimmäisellä portaalla, sopeuttaminen valmiisiin suunnitelmiin (Gretschel 2002, 83). Sillassa voidaan päästä kuitenkin myös toiselle ja kolmannelle portaalle, jotka ovat lasten kuuleminen sekä lasten osallistuminen aikuisten suunnitteluun viiteryhmänä (Gretschel 2002, 82-83). Nämä kolme astetta vaihtelevat Sillassa, mutta nuorilla ei ole käytännön päätäntävaltaa heitä koskevissa asioissa. Uskon, että asia ei ole siitä kiinni, etteivät työntekijät haluaisi antaa valtaa ja mahdollisuuksia nuorille, vaan pikemminkin siitä, että työntekijät usein unohtavat mahdollisuudet nuorten taitojen hyödyntämisessä. Ammattitaitoinen henkilökunta

Sillassa on aina valmis tekemään kaiken itse muistamatta sitä, että nuoret pystyisivät myös tekemään esimerkiksi mainoksia toiminnasta. Työntekijöiden pitäisi antaa enemmän mahdollisuuksia nuorille. Jos nuoret alkavat jossain vaiheessa toimimaan enemmän Sillan toiminnan hyväksi, työntekijöiden on muistettava, että nuoret eivät ole ammattilaisia. Heitä pitää tukea ja kannustaa opettelemaan erilaisia asioita, niistä ne onnistumisen kokemukset ja sitä kautta osallisuus tulevat.

Sillan toiminnan tavoitteista kertovassa kappaleessa esittelin Anu Gretschelin määritelmät nuorisotalon kävijöistä (piipahtaja – vakiokävijä – osallistuja – toimija – sitoutunut toimija) sekä Toijalan kunnan (nykyisen Akaan kunnan) mallin nuorisotalon osallisuuden portaista (kävijä – asiakas – osallistuja – vaikuttaja – toimija). Gretschelin mallin mukaan Sillan kävijät ovat suurimmilta osin piipahtajia tai vakiokävijöitä, osallistujia löytyy vain muutamia. Toijalan mallin mukaan suurin osa Sillan kävijöistä on asiakkaita, koska heillä on Siltakortit (nuorisopalveluiden jäsenkortit). Myös muutamia osallistujia löytyy. Kummankaan asteikon mukaan Sillan kävijät eivät kyllä valitettavasti tällä hetkellä korkeammalle yllä.

Esittelin aiemmin myös Horellin lasten osallistumisen asteikon. Valitettavasti tälläkin asteikolla Sillan nuoret pääsevät ainoastaan toiselle portaalle (lasten kuuleminen, ei todellista päätäntävaltaa). Tässä on kuitenkin pohdittava työntekijöiden roolia. Nuoriso-ohjaajien tulisi enemmän ottaa huomioon nuorten mielipiteitä, kysellä heidän ajatuksiaan enemmän. Usein päätökset tehdään sillä perusteella, että nuoriso-ohjaajat luulevat tietävänsä mitä nuoret haluavat, vaikka todellista pohjaa näillä ajatuksilla ei ole.

Sillan kävijät tuntuvat olevan hyvin tyytyväisiä tämänhetkiseen Sillan toimintaan. Kyselyn perusteella meillä ei juurikaan tyytymättömiä asiakkaita ole. Toisaalta, ihminen ei osaa kaivata sellaista, mistä ei tiedä. Jos nuoret tietäisivät paremmin omista mahdollisuuksistaan toimia Sillassa, he ehkä innostuisivat toimimaan enemmän itse. Eivät nuoret tyhmiä ole, he eivät vain välttämättä oikeasti tiedä mitä kaikkea he voisivat tehdä. Tästä syystä kehittämisprojektini tulee tarpeeseen.

Opinnäytetyötä tehdessäni omat ajatukseni ovat menneet sekä solmuun että selvinneet. Tällä hetkellä ajatukseni nuorten osallisuudesta Sillassa ovat kovan myllerryksen alaisena, mutta ymmärrän nyt paremmin kävijöiden tarpeita ja ajatuksia toiminnasta ja siihen osallistumisesta. Lähempää tarkastelua omaan työhöni pystyn tekemään luultavasti vasta jonkin ajan kuluttua, kun ajatukset ovat saaneet rauhassa muhia. Se, että olen itse Sillassa töissä, oli sekä negatiivinen että positiivinen asia. Negatiivista siinä oli se, että olen tietyissä asioissa hieman jäävi kommentoimaan toimintaa. Olen kuitenkin yrittänyt työni aikana pysyä neutraalina ja ottaa esimerkiksi itsearviointin tulokset vain rakentavana palautteena. Se, että työntekijöiden keskimääräiset mielipiteet nuorten osallisuudesta ovat heikkoja tai olemattomia, tarkoittaa tässä työssäni sitä, että tarve on tuotu esille. Kehitystä ei voi tapahtua, ellei asiaa tuoda ilmi ja konkretisoida. Tässä suhteessa opinnäytetyöni tavoite tarpeen näkyväksi tekemiselle toteutui.

Positiivista omassa työntekijän roolissani oli se, että minulla oli jatkuva mahdollisuus toiminnan havainnointiin. Myös se, että olen tällä hetkellä kokopäivätyöntekijänä enkä iltatyöntekijänä, oli bonusta. Iltatyöntekijänä en olisi päässyt mukaan toiminnan suunnitteluun niin vahvasti. Nyt näen, miten toimintaa käytännössä suunnitellaan, ja näen myös sen, että nuoret eivät siihen osallistu. Positiivista omassa roolissani oli myös se, että kyselyihin vastaamiseen olin nuorille tarpeeksi tuttu. Koska osa nuorista tuntee minut jo yli kahden vuoden ajalta, he kokevat minut luotettavaksi aikuiseksi vastata ja he saattoivat kokea myös tärkeäksi sen, että saavat auttaa minua opiskeluissani. Jos olisin täysin ulkopuolinen Sillan toiminnasta, opinnäytetyöstäni olisi tullut varmasti täysin erilainen. Nyt opinnäytetyöni on hyvin kokemus- ja havaintoperäinen.

Ajatukseni nuorten osallisuudesta työn alkaessa olivat melko negatiiviset. Onnekseni voin sanoa, että asiat eivät ole Sillassa niin huonosti, miltä ne aluksi ohjaajan silmään näyttivät. Osallisuus-käsite on vain omassa mielessäni muuntautunut. Kun viime keväänä aloitin opinnäytetyöni tekemisen, minun oma käsitykseni osallisuudesta vietti aina poliittisen vaikuttamisen suuntaan. Ajattelin aina oppilaskuntia, talotoimikuntia, talokokouksia tai muita vastaavia säännöllisen vaikuttamisen

rakenteita. Näistä johtuen oma kuvitelmani Sillan nuorten osallisuudesta oli lähes huolestuttavan huono.

Onneksi olin väärässä, ja onneksi oma mielikuvani käsitteestä muotoutui myös. Nuorisotaloympäristössä osallisuus ei ole poliittista vaikuttamista, vaikka se sitä jossain muualla voikin olla. Tässä minun täytyy kuitenkin muistaa asiayhteys. Nuorten asiat ovat paremmin kuin kuvittelin. Ne voisivat kuitenkin olla vielä paremmin. Tästä on hyvä lähteä jatkamaan projektiani, jossa käsittelen konkreettisesti sitä, miten nuorten osallisuutta lähdetään jatkossa edistämään.

Työvuoroni nuorisotalo Sillassa on päättymässä. Suurin osa nuorista on jo lähtenyt kotiin, mutta muutamat pojat ovat vielä järjestämässä biljardikeppejä takaisin paikoilleen. Eräs tyttö istuu eteisen lattialla ja sitoo kengännauhojaan. Kaikki nuoret ovat hyvällä tuulella. Kerron heille, että huomenna katsomme elokuvaa ja teemme lämpimiä voileipiä. Nuoret sanovat innoissaan tulensa uudestaan heti huomenna. Lukitsen oven ja lähden yläkertaan työntekijöiden loppupalaveriin. Palaverin johtopäätös on jälleen kerran ”mukava, rauhallinen ilta”. Kuinka minä pidänpään työstäni.

LÄHTEET

- Cederlöf, Petri 2004. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto
- Gretschel, Anu 2002. Kunta nuorten osallisuusympäristönä – Nuorten ryhmän ja kunnan vuorovaikutussuhteen tarkastelu kolmen liikuntarakentamisprojektin laadunarvioinnin keinoin. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Gretschel, Anu 2007. Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto
- Gretschel, Anu & Kiilakoski, Tomi (toim.) 2007. Lasten ja nuorten kunta. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto
- Hanhivaara, Pirjo 2006. Maailmaa syleilevä osallisuus – osallisuuden suhde kouluun teoksessa Kunta ja osallisuus 3/2006. Helsinki: Nuorisotutkimusseura
- Horelli, Liisa; Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto
- Kylmäkoski, Merja 2007. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty teoksessa Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä – Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto
- Kylmäkoski, Merja; Lind, Kimmo; Hintikka, Timo & Aittola, Timo (toim.) 2006. Nuorten tilat. Sarja C. Oppimateriaaleja: 9. Vaajakoski: Humanistinen ammattikorkeakoulu
- Lapsi ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2007-2011. Opetusministeriö
- Teittinen, Outi 2006. Nuorten vaikuttajaryhmien toiminta muutoksen mahdollistajana kunnissa? teoksessa Kunta ja osallisuus 3/2006. Helsinki: Nuorisotutkimusseura
- Vehviläinen, Jukka 2008. Nuorten osallisuushanke – nuorten osallisuushankkeen hyvät käytännöt. Helsinki: Opetushallitus

LIITTEET

Liite 1

1. Sukupuoli
 - a. tyttö
 - b. poika

2. Ikä
 - a. 13-14
 - b. 15-16
 - c. 17+

3. Kuinka usein käyt Sillassa?
 - a. Päivittäin
 - b. Muutamia kertoja viikossa
 - c. Kerran viikossa
 - d. Muutamia kertoja kuukaudessa
 - e. Harvemmin kuin kerran kuussa
 - f. En juuri koskaan

4. Miksi käyt Sillassa?
 - a. Kavereiden takia
 - b. Ohjaajien takia
 - c. Pelien takia
 - d. Kahvilan takia
 - e. Tapahtumien tai teemapäivien takia
 - f. Jokin muu, mikä?

5. Mikä Sillassa on tärkeintä?
 - a. Kaverit
 - b. Ohjaajat
 - c. Pelit
 - d. Kahvila
 - e. Tapahtumat/teemapäivät
 - f. Turvallinen vapaa-ajanviettopaikka
 - g. Jokin muu, mikä?

6. Koetko, että Sinua ja mielipiteitäsi kuunnellaan Sillassa?
 - a. Kyllä
 - b. Ei

7. Koetko voivasi vaikuttaa asioihin Sillassa?
 - a. Kyllä
 - b. En

8. Mihin asioihin haluaisit vaikuttaa Sillassa?
 - a. Aukioloajat
 - b. Ohjelma/teemat
 - c. Säännöt

- d. Hankinnat
 - e. Sisustus
 - f. En halua vaikuttaa
 - g. Jokin muu, mikä?
9. Pitäisikö Sillassa olla mielestäsi jotain seuraavista?
- a. Talotoimikunta
 - b. Apuohjaajanuoria
 - c. Palaute/toivelaatikko
 - d. Enemmän kyselyitä
 - e. Säännöllinen talokokous
 - f. Nuorten edustajia palavereihin
 - g. Nuorten suunnittelemaa/toteuttamaa ohjelmaa avoimiin tai lämpäreihin
 - h. Ei mitään
 - i. Jotain muuta, mitä?
10. Haluaisitko itse osallistua edellä mainittuihin toimintoihin?
- a. Kyllä
 - b. Ei
11. Ovatko ohjaajat mielestäsi helposti tavoitettavissa toiminnan aikana (esim. keskusteluihin)?
- a. Kyllä
 - b. Ei
12. Mitä odotat Sillan ohjaajilta?
- a. Enemmän aikaa keskusteluihin
 - b. Enemmän aikaa yhdessä pelaamiseen
 - c. Oma rauhaa
 - d. Tukea omaan elämään
 - e. En mitään
 - f. Jotain muuta, mitä?
13. Oletko tyytyväinen Sillan toimintaan?
- a. Kyllä
 - b. Ei

Liite 2

Työntekijöiden sähköpostikysely

1. Määrittele muutamalla lauseella, mitä nuorten osallisuus Sinun mielestäsi on
2. Miten nuorten osallisuus Sinun mielestäsi näkyy Sillan toiminnassa, vai näkyykö se?
3. Mitä ohjaajat voisivat mielestäsi tehdä nuorten osallisuuden kokemusten lisäämiseksi, vai tarvitseeko tehdä mitään?

Liite 3

Nuorisotyön auditointi- ja itsearviointimallin II-osa: Nuorten toiminta

ARVIOINTI-KRITEERIT	4 ERINOMAINEN	3 HYVÄ	2 TYYDYTTÄVÄ	1 PUUTTEELLINEN/HEIKKO
23. Osallisuuden eri osa-alueiden toteuttaminen	Talotoiminnassa kaikki osallisuuden osa-alueet toteutuvat (tieto-, idea-, suunnittelu-, päätöksen-teko-, toteuttamis-, arviointiosallisuus).	Nuorille annetaan vastuuta päätöksenteossa ja he ovat mukana toteuttamassa toimintaa.	Nuoret ja työntekijät ideoivat ja suunnittelevat toimintaa yhdessä. Työntekijät tekevät päätökset.	Nuoret esittävät spontaanisti ideoita tilatoimintaan / nuorten iltoihin.
24. Osallisuuden laajuus	Nuoret osallistuvat alueen tai muun laajemman yhteisön tapahtumien ja projektien suunnitteluun ja toteutukseen. Heidät on koulutettu tapahtumien tuottamiseen.	Nuorisotalolla on rakenne, joka mahdollistaa nuorten osallistumisen ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen erilaisissa tapahtumissa ja projekteissa, esim. kahvilla-, vki-toiminta, ryhmät. Nuoret on perehdytetty tehtäviinsä.	Nuorisotalolla on tapahtumia, joiden ideointiin, suunnitteluun ja toteutukseen nuoret osallistuvat satunnaisesti.	Nuoret osallistuvat yksittäisten iltojen sisällön ideointiin.
25. Nuorten osallistuminen viestintään	Toiminnasta viestittämisessä nuorilla on keskeinen rooli. Nuoret ovat järjestäytyneesti vastuussa viestinnästä ja osaavat hyödyntää sen erilaisia kanavia ja välineitä (mm. verkkko, "puskaradio", tekstiviestit, vierailut).	Nuorilla on vastuuta viestinnän sisältöjen ja ilmeen tuottamisessa. Nuorilla on rooli tiedotuskanavien valitsemisessa.	Yksittäiset nuoret ovat mukana joidenkin toimintojen tiedottamisessa.	Nuoret osallistuvat toimintaa esittelevän materiaalin tekemiseen satunnaisesti.
26. Päätöksentekoyhteisö	Osallisuustoimintaan liittyvät rakenteet ja järjestelmät on luotu yhdessä. Osallisuustoimintaa kehitetään jatkuvasti yhdessä nuorten kanssa.	Osallisuustoiminta tapahtuu avoimesti ja demokraattisesti (esim. kokousajankohdat ja muistiot ovat esillä). Nuoret ovat sitoutuneet toimintaan.	Osallisuustoiminnalle on luotu rakenne, mutta nuoret eivät sitoudu toimintaan.	Osallisuustoiminnalla ei ole selkeää rakennetta ja se on satunnaista (esim. talotoimikunnat, talokokoukset, osallisuusryhmät).
27. Vertaisryhmätoiminta	Vertaisryhmätoiminta on vakiintunut. Nuorilla on rooli kouluttajina. Nuorten omia osaamisalueita hyödynnetään.	Nuoret osallistuvat vertaisryhmätoimintaan tukevaan koulutukseen ja vertaisryhmätoiminta on suunnitelmallista.	Tilalla toimii nuoria vertaisryhmätoiminta, mutta heitä ei ole koulutettu. Vertaisryhmätoiminta perustuu traditioon tai nuorten omaan aktiivisuuteen.	Järjestelmällistä vertaisryhmätoimintaa ei ole.
28. Nuorten työnjako, kuormittavuus	Tehtävät jakaantuvat monille eri nuorille, jotka toimivat eri pienryhmissä (esim. markkinointiryhmä, diskoryhmä, talotoimikunta). Ryhmät jakavat keskenään tehtäviä, ottavat omia vastuualueita ja auttavat toisiaan.	Talalla toimii nuorten ryhmiä, jotka ovat sitoutuneita omiin vastuualueisiinsa.	Talalla toimii yksi nuorten työryhmä, joka osallistuu aina kaikkeen tekemiseen kuten tapahtumien suunnitteluun ja toteutukseen.	Tapahtumien ja toimintojen suunnittelu ja toteutus on aina tiettyjen yksittäisten nuorten vastuulla.
29. Nuorten välinen vuorovaikutus	Nuorten välinen vuorovaikutus on aktiivista. Uudet nuoret otetaan tasaveroisina toimintaan mukaan. Nuorilla on mahdollisuus löytää tai rakentaa itselleen merkityksellinen yhteisö.	Nuoret pystyvät itse ratkaisemaan ongelmatilanteita. Erilaisuus hyväksytään, esim. vammaisuus, kulttuurit, alakulttuurit, ikä.	Nuorten välinen vuorovaikutus on luontevaa, mutta ohjaajaa tarvitaan usein ongelmatilanteiden selvittämisessä.	Nuorten välinen vuorovaikutus on valikoivaa. Osa nuorista jää "porukoiden" ulkopuolelle.